

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

OOST EN WEST

Abonnementsprijs per jaar: □
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
Afzonderlijke nummers „ 0.05

Prijs der Advertentiën: □
Per vakje f 2.—
□ Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

**LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet
tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN wor-
den verzocht hiervan bericht te zenden
aan den Administrateur, Verhulststraat 51,
Den Haag.**

Inhoud van dit nummer.

Noodlijgend Bonaire en Aruba. — Officieel bestaan. —
Perskroniek. — Uit de Oost-Indische Mail. — Suriname.
— Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chi-
nees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en
West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leestafel. — Mede-
deelingen. — Offic. Berichten.

**Vervolg Opgave van de ontvangen gelden ten behoeve
van de noodlijdenden op Bonaire en Aruba.**

Vroeger ontvangen	f 303.75
N. N. te 's-Hage	10.—
H. v. D. te 's-Hage	25.—
C. J. H. te 's-Hage	2.50
J. Polak Jzn. te Amsterdam	10.—
Mevr. Heijnen te Brummen	2.50
R. Huijgen de Raat te 's-Hage	5.—
Mevr. H. D. Benjamins te 's-Hage	2.50
E. C. A. te 's-Hage	2.50
Mevr. Van Geuns te Brummen	5.—
A. H. T. te Utrecht	10.—
A. N. v. S. te 's-Hage	10.—
N ² te 's-Hage	20.—
J. E. H. te 's-Hage	100.—
R. te 's-Hage	15.—
E. R. te Leiden	5.—
R. G. Rijkens te Haarlem	10.—
B. C. ter Brake te Haarlem	10.—
J. H. H. te V.	25.—
L. te Rotterdam	25.—
Menado te 's-Hage	5.—
Ambon te 's-Hage	2.50
Afd. Amsterdam van Oost en West	50.—
C. de V. te Amsterdam	5.—
J. E. W. Pos te Baarn	110.—
Jhr. E. van Loon te 's-Hage	100.—
Totaal	f 860.25

E. VAN ASSEN,
Secr. v/h Hoofdbest. Oost en West.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek van den
secretaris van het Alg. Ned. Verbond tot
opname van onderstaande lijst van ontvangen gif-
ten; en laten dan volgen de gezamenlijk door de
beide vereenigingen verspreide circulaire.

H. M. de Koningin f 500; H. M. de Koningin-
Moeder f 500; Z. K. H. Prins Hendrik f 200; W.
A. R. te 's-G. f 10; Stearinekaarsenfabriek Apollo
te S. f 50; M. J. te R. f 1; N. N. te B. f 1; F. v.
B. te H. f 10; N. Ph. T. te O. f 2.40; C. M. te A.
f 2.50; J. L. L. T. te A-A f 25; L. H. Q. v. V. te
U. f 25; Mevr. H. S. H.—C. te O. f 5; M. v. B. te
's-G. f 10; S. te N. f 5; J. T. C. te S. f 100; S.
L. te D. f 2.96; Onbekend te A. f 5; J. A. v/d S.
te 's-G. f 10; Mevr. v. M. te 's-G. f 25; A. M. te
A. f 50; W. C. N. te E. en W. f 1; S. A. O. tr U.
f 4.50; B. de G. te 's-G. f 2; T. M. te 's-G. f 10;
L. G. R. te O. f 5; N. Th. W. te G. f 10; R. G.
te A. f 1; A. v. D. te L. f 10; v. V. te A. f 25;
F. B. L. te S. f 10; D. en D. M. B. te U. f 2.50;
I. te A. f 20; W. C. v. H. te L. f 2.50; P. C. K.
te W. f 12.50; A. C. te 's-G. f 5; K. A. F. te R.
f 1.70; V. S. te R. f 1; Meij. S. en fam. M. te G.
f 4; I. H. B. te 's-G. f 10; A. C. M. te N. f 5; E.

T. te 's-G. f 12.50; M. W. te E. f 25; M. L. M. te
B. f 10; Mimar te 's-G. f 3; M. C. L. te D. f 1;
Collecte te D. f 44.60; B. en H. te G. f 20; H. M.
v. V. C. te B. f 25; B. te B. f 2.50; A. J. B. te H.
en P. f 2.50; H. M. te 's-G. f 10; N. N. te B. f 10;
N. N. te 's-G. f 10; C. E. v. K. te A. f 60; v. d.
T. te ? f 1; v. H. te A. f 25; J. B. te L. f 10; N.
N. te H. f 16.08½; Meij. M. B. S. te H. f 1; W. te
N. f 1; v. L. te G. f 10; C. S. M. te 's-G. f 5;
A. K. te R. f 1; D. H. te B. f 2.50; N. N. te 's-G.
f 10; Mevr. Wed. C. A. C. K. te D. f 5; Meij. W.
H. te U. f 2.50; N. J. S. te 's-G. f 5; B. v. D. te
R. f 00; E. te H. f 1; J. A. A. te R. f 5; G. K.
M. te O. f 2.50; J. v. L. te U. f 2.50; I. J. de B.
te M. f 100; J. S.—L. te m. f 5; W. v. R. te R.
f 2.50; S. H. en E. L. te A. f 5; Burgemeester te
O. f 5; A. R. te G. f 2.50; A. J. I. te 's-G. f 10;
H. A. M. R. te A. f 5; Meij. A. H. te ? f 2.50; J.
P. te Y. f 1; Personeel Paleis het Loo f 52.15; S.
W. te N. f 2.50; J. W. S. te A. f 10; N. N. te
's-G. f 10; J. A. v. N. te M. f 2.50; Meij. R. te ?
f 20; J. H. te A. f 2.50; v. d. B. B. te M. f 10;
J. H. V. te A. f 25.

Landgenoot.

In aansluiting aan de in dagbladen verschenen
oproepingen, uitgegaan van de Vereeniging Oost
en West en het Alg. Ned. Verbond, tot
het bijeenbrengen van gelden ter leniging van den
nood, die in onze kolonie Curaçao geleden
wordt, komen ondergeteekenden tot u om ook uwe
hulp in te roepen.

Hoe zwaar onze door de natuur zoo zeer mis-
deelde eilanden Bonaire en Aruba geteisterd worden,
nu de regen zoo lang is uitgebleven en alle midde-
len van bestaan zijn te niet gegaan, nu de oogst
is mislukt, de dieren sterven, de bodem een dorre
woestijn is geworden, nu scheurbuik en dysenterie
beginnen te heerschen — men heeft het in de cou-
ranten kunnen lezen. En dat deze berichten niet
overdreven waren, blijkt wel uit het door den Gou-
verneur van de kolonie Curaçao op een desbetref-
fende vraag van Z. Exc. den Minister van Koloniën
geseinde antwoord: „de armoede op Bonaire en
Aruba is zeer groot. Ook in de buitendistrikten van
Curaçao zijn veel behoeftigen. Een inzameling is
zeer gewenscht.”

Laat het Nederlandsche volk hier helpen. Moge
het toonen zijn deernis in daden te kunnen omzet-
ten. Dadelijke hulp, geld om er levensmiddelen voor
te verschaffen, is hier noodig. Elke bijdrage zal
dankbaar worden aanvaard.

H. M. de Koningin ging ons hierin voor. Behalve
Hare reed in de vorige maand naar de Kolonie
gezonden gift van f 1000, schonk H. M. aan de
Groep Nederlandsche Antillen van het Alg. Nederl.
Verbond reeds wederom f 500 voor dit doel, terwijl
H. M. de Koningin-Moeder volgde met een even
grootte gift, en Z. K. H. de Prins der Nederlanden
aan de Groep Ned. Antillen een gift van f 200 toe-
zond.

Waar ons Koninklijk Huis zoo voorgaat, mag
Nederland niet achterblijven. Veel zal noodig zijn
om de ellende, die daarginds door onze stamgenoo-
ten geleden wordt, te verzachten.

Het Kantoor van het Alg. Nederlandsch Verbond,
Wijnstraat 81, Dordrecht, en het Bureau van de
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den
Haag, zijn bereid de giften in ontvangst te nemen.
Mogen zij in ruime mate vloeien.

Het bestuur van de Groep Ned. Antillen van het
Alg. Ned. Verbond te Willemstad zal in overleg
met den Gouverneur van Curaçao voor de juiste
verdeling der ingekomen gelden zorgen.

Het Comité tot leniging van den nood in de
kolonie Curaçao:

Voor de Vereeniging Oost en West:

- Mr. A. VAN GENNEP, Voorzitter.
 - A. B. J. PRARREN, Ondervoorzitter.
 - E. VAN ASSEN, Secretaris.
 - A. A. C. HARTING, Penningmeester.
- Heulstraat 17, Den Haag

Voor het Algemeen Nederlandsch Verbond:

- Dr. H. J. KIEWIET DE JONGE, Alg. Voorzitter.
 - Meij. E. BAELDE, Alg. Ondervoorzitter.
 - N. J. ROELFSEMA, Alg. Secr. Penningmeester.
 - Kapt. J. A. SNIJDERS JR., } Vertegenwoordigers voor
 - Prof. Dr. J. BOEKE, } de Groep Ned. Antillen
- Zoeterwoudsche Singel 8b, Leiden.
Secretaris van het Comité.

**Diegenen, welke eventueel nog wenschen bij te dragen
tot leniging van den nood, verwijzen wij naar het in-
schrijvingsbiljet op pagina 15.**

Officieel bestaan.

Bij het lezen van de beschouwingen, die profes-
sor van Pesch laat voorafgaan aan de steritetafels,
afgeleid uit de laatste volkstelling, trof mij de on-
beholpenheid van een zoo bokwaam geleerde in het
vinden van gewenschte gegevens. Hij mocht er niet
in slagen afdoende opgaven te krijgen van de bin-
nenlandsche verhuizingen en daardoor de cijfers van
vestiging en vertrek bij de jongste berekening kloppend te maken. De oud-hoogleraar heeft bij dezen
ambtelijken arbeid te zeer gehouden aan de weten-
schappelijke waarheid, had hij zich goed verplaatst
in het ambtelijke van zijn werkzaamheid, hij zou
die bezwaren niet ondervonden hebben. Dan had hij
toch slechts op de eene of andere manier, per ge-
drukte aankondiging, behoeven bekend te maken, dat
wie uit een gemeente vertrekt, of wie zich in een
gemeente vestigt daarvan bericht gelieve te geven,
en — klaar was hij.

Er zouden wel eenlingen en huisgezinnen zijn,
die van die aankondiging niet wisten, anderen die
er zich niets van aantrokken, maar die zouden dan
„officieel” niet verhuisd zijn.

Ik kan mij voorstellen, dat Dr. van Pesch, als
dit hem onder oogen mocht komen, paf staat over
den eenvoud dezer niet bij hem opgekomen ge-
dachte. Maar dit ligt dan uitsluitend aan de onvol-
doende ontwikkeling van den ambtsknobbel in zijn
hersenen.

Overtuigd hun, die met het opstellen van statistische uitkomsten belast zijn, een dienst te kunnen bewijzen, zal ik mijn opvatting nader verduidelijken. Er is niets louterder officieel te bedenken dan de Regeeringsalmanak voor Ned.-Indië, samengesteld door een ambtenaar ter Algemeene Secretarie te Buitenzorg, gedrukt ter Landsdrukkerij, terwijl het korps ambtenaren van alle diensten in N.-I. min of meer direct in het bijhouden betrokken is. Dit is een der mooiste punten van de organisatie, welke ons elk jaar in twee zware boeken de officiële waarheid brengt; in elk exemplaar ligt een blad voor verbeteringen, opmerkingen, bijvoegingen, enz., waarbij dit eenvoudige en toch alles omvattende onderschrift: „Belangstellenden gelieven deze opgaven vóór 1 October 1912 te zenden aan het adres, gedrukt op pagina 1”, d. i. van den ambtenaar ter Algemeene Secretarie. De toezending is „portvrij”. Is het aan te nemen, dat bij een zoodanigen maatregel, jaar op jaar even vriendelijk en welwillend uitgedrukt, één dwaling, één tekortkoming, één wijziging, één bijvoeging zonder aanmelding zal blijven? Maar mocht dit onverhoopt het geval zijn, dan wordt die dwaling, tekortkoming, wijziging, bijvoeging, overigens ook niet nagespeurd. Wordt zij niet ingediend, dan bestaat zij eenvoudig officieel niet.

Treffende van dit stelsel spreekt misschien uit geen deel beter dan uit bijlage F F blz. 373* eerste deel, ik zeg: 2 maal F en 373 met een sterretje, want de nauwgezette stofverdeling kent niet alleen ook een bijlage F, maar mede een F F F, en natuurlijk ook een blz. 373 zonder ster. De bedoelde bijlage geeft een: „opgave van periodieke geschriften, betreffende Nederlandsch Oost-Indië, in Nederland verschijnende”.

Mocht iemand meenen, dat „bulletins du Département de l'Agriculture aux Indes Néerlandaises”, uitgegeven door dit departement te Buitenzorg en in Indië gedrukt, niet in Nederland verschijnen, dan kan dit een persoonlijke opvatting zijn, die aan de statistische waarde van de officiële mededeeling geen afbreuk doet. Zoolang die opmerking niet portvrij is ingediend, zal in F F blijven staan dat die bulletins wel in Nederland verschijnen.

Mocht de post en een ervaren bibliothecaris mij niet terecht kunnen helpen voor „Salatiga-Blaadje, maandschrift, Bureel de Vredede, Dordrecht”, dan is dit nog geen reden om te twijfelen aan 't recht van F F om dit tijdschrift te blijven vermelden.

Ontvang ik vast en geregeld om de 2 maanden het Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijksk. Gen., het is een kniesoor, die er iets tegen heeft dit periodiek officieel gerangschikt te laten onder de „op ongeregelde tijden” verschijnende bladen.

Heeft het Indisch Genootschap sedert jaren zijn „Verhandelingen” herdoopt in „Verslagen van de algemeene vergaderingen”, kniesoor alweer wie daarop let.

Is de „Bandera Wolanda” van redactie, de „Pintoe Perniagaan” evenzoo en van uitgever veranderd, daarom kunnen officieel de oude personen toch nog wel erkend blijven.

Schrijft de tegenwoordige leider van het „Vakblad voor den werktuigkundige en den electrotechnicus”: „Het vakblad behandelt geen koloniale aangelegenheden. Wel verschijnt er van tijd tot tijd een artikelje in, dat op de Indische techniek grootdeels betrekking heeft, als bv. machines gebruikt bij de fabricage van rubber en de bereiding van suiker uit suikerriet”, dit is geen reden om de vermelding ervan in den officiëelen regeeringsgids te weigeren. Indien Eigen Haard, de Prins, de Week, Pak me mee en alle bladen in Nederland, die wel eens over Indië schrijven, zich model aandienen, zullen zij ook opgenomen worden. En mochten zij later verzuimen van verandering van uitgever kennis te geven, dan zullen zij ook blijven staan met den eenigen uitgever, die officieel bestaat, evenals dit voor het Vakblad het geval is, met Kluiver te Deventer, die met de uitgave niets meer te maken heeft. Alles is zoo voorbeeldig eenvoudig.

Van de 17 vermelde periodieken is slechts voor 7 een mij bekend verschil aan te wijzen tusschen de opgave en de werkelijkheid.

Men lette wel op de beleidvol gestelde benaming der bijlage: „opgave van periodieken”; niet van de periodieken!

Wanneer de Maatschappij ter bevordering van

het natuurkundig onderzoek der Nederl. koloniën van 1890 af bulletins doet verschijnen, wanneer de Vereeniging „Oost en West” sedert 1900 „Het Koloniaal Weekblad” uitgeeft, wanneer de Vereeniging „Moederland en Koloniën” ongeveer even lang zeer geregeld, zij het op ongeregelde tijden, haar publicatiën de wereld inzendt, dan behoeft de ambtenaar, belast met de samenstelling van den Regeeringsalmanak voor N.-I. in 1912 daarvan niets te weten, al verleent de regeering in Nederland aan de eené vereeniging ook subsidie, aan de andere min of meer direct steun. Immers geen stuk is bij hem ingediend.

Ontdekt een ambtenaar een dergelijke afwijking of onvolkomenheid in den Regeeringsgids, dan zal hij daarvan geen opgave naar Buitenzorg zenden, want bijlage F F ressorteert onder geen departement, en is dus voor ieder functionaris een particuliere aangelegenheid, waarmede hij zich officieel niet inlaat. Men moet de zaken goed uit elkander houden.

In 1905 verscheen het deel der Encyclopaedie N.-I., waarin „tijdschriften en periodieken” werden opgesomd. Het handboek voor Cultuur- en Handelsondernemingen van N.-I. geeft jaarlijks bruikbare aanwijzingen. Maar het zou een ketterij zijn geweest die niet-officiële werken te raadplegen. Geen hinken op twee gedachten.

In Indië wisselen opvolgende ambtenaren elkander in lange reeks af, aan de invullingsmethode van den almanak werd streng de hand gehouden door de elkander vervangende samenstellers.

Waarom dienden de redactiën of uitgevers van de niet opgenomen periodieken het noodzakelijke stuk dan ook niet in, waarom zonden die der andere tijdschriften het wijzigingsblad niet op? Als zij die behoefte niet hebben gehad of het bestaan van F F niet vermoed hebben, als de wijze van bijhouden nooit iemand heeft doen struikelen over de 7 wankele treden op de trap van 17, noch over de ontbrekende treden, mag dan daaruit misschien geconcludeerd worden, dat die bijlage best te missen ware?

Officieel zou dit moeilijk, ja wel onmogelijk, te bepleiten zijn. 1o. Spreekt uit het feit, dat nooit een ambtenaar struikelde, juist duidelijk hoe de bijlage naar wensch aan haar ambtelijke bestemming voldoet. 2o. Zou het onnoodige niet aan te toonen zijn zonder de gegevens hierboven bijgebracht; deze zijn aan staat F F ontleend, zelfs dus voor hem, die het overbodige ervan zou willen bewijzen, is de staat onontbeerlijk. 3o. Is deze bijlage slechts als voorbeeld genomen en zou een veroordeeling ervan wellicht den geheelen almanak in zijn organisme trefen; 4o. Vergete men toch niet, dat ik het stelsel van den almanak slechts heb aangehaald ter leering voor de vereenvoudiging van statistische waarnemingen, en geen deel van het 2680 blz. tellende werk geeft zoo duidelijk het recept voor het officieel bestaan, het eenige waarop het aankomt bij officiële uitgaven.

Om dit laatste punt is het mij eigenlijk alleen te doen. Begrijpt men na dit alles, hoe de ondervonden moeilijkheden bij de volkstelling voortaan uit den weg te ruimen zijn? Men heeft slechts de werkwijze te volgen, die bij officiële uitgaven reeds proefhoudend is gebleken van af den tijd, waarin de uitdrukking „Oost-Indisch doof” is ontstaan.

G. N.

PERSKRONIEK.

INHOUD: De N. R. Ct. over Nederland's taak als koloniale mogendheid. — Het Ind. Onderwijs in een serie beschouwingen van Het Vaderl. — In De Telegraaf een interview van den heer v. Kol en reisbrieven van Dr. Aletta Jacobs. — In het Alg. Handelsblad een schrijven van den oud-resident Boissevain.

Met groote ingenomenheid hebben wij kennis genomen van het hoofdartikel in de N. R. Ct. van Zaterdag 17 dezer (Av. bl. C), onder het opschrift: „Koloniaal Vraagstukken”.

In Het Kol. Weekblad is reeds meermalen aangedrongen op 't voeren van een koloniale politiek in overeensstemming met het nieuwe leven in het verre Oosten en Z.-Oosten, is telkens gewezen op den eisch de leiding te behouden in den O.-I. archipel, wanneer wij daar onze roeping willen vervullen, het doet ons genoegen een dergelijk pleidooi te vinden in een orgaan van zooveel gezag als de N. R. Ct., waarin het, naar wij hopen, door meerdere artikelen gevolgd moege worden.

Als aanhangige vraagstukken van de eerste orde, die om dadelijke oplossing vragen, noemt het blad:

De verhouding tusschen Nederland

G. Lötters
OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen
Hoogstr. 32-32^a Den Haag

PIET HEINSTRAT 123,
Telefoon 5262.
WEIMARSTRAT 42a - Tel. 6160.

A. Op't Landt.

: GARNEERINGEN :
SPECIAAL ADRES VOOR FOURNITUREN.
Alle benodigdheden voor de naaidoos.
DE DAMES WORDEN BELEEFD ATTENT
GEMAAKT, BIJ ENGROS AFNAME „VOOR
ZENDINGEN NAAR INDIË” REDUCTIE
GEGEVEN WORDT.

H. W. v. BRAKEL & Zoon
SANITAIR TECHNISCH BUREAU
PIET HEINSTRAT 15
Telefoon Haag 1767
COMPLETE BADKAMER-INRICHTINGEN

Mevrouw!
Heeft U wel eens een proefje genomen met mijn
Ind. gekruide Worst, zij is overheerlijk
en mag aan eene Ind. rijsttafel niet ontbreken.
Aanbevelend, **H. F. NOORDMAN.**
Specialiteit in **FIJNE VLEESCHWAREN.**
Reinkenstraat 51 - Telef. 2683.

VACANT

ONDER DEN SINT MAARTEN
— WONINGINRICHTINGEN —
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

SPECIALE AANBIEDING.
— Gedurende de maand AUGUSTUS —
TAILOR MADE COSTUMES a f 55.—.
1ste klas bewerking en prima qualiteit stof.
— Mantel met zijde gevoerd. —
F. W. VAN WIJK = DAMES-
KLEERMAKER.
Teleph. 3235. - Tollensstraat 118.

en Indië, of de graad van zelfbestuur, die thans reeds aan Indië kan worden verleend.

De Bestuursreorganisatie. Moge het thans nog aanhangige regeeringsvoorstel ook bij velen afkeuring gevonden hebben, erkenning, op zichzelf, van de noodzakelijkheid eener hervorming zal bij weinigen ontbreken.

De emancipatie van de Inlandsche bevolking, een vraagstuk van buitengewonen omvang en gewicht, dat samenhangt met dat van het Onderwijs.

Het vraagstuk der rassen, gelijk zich dat concreet op betrekkelijk kleine schaal stelt bij de veelvuldig besproken quaestie van de al of niet handhaving van het bestaande wettelijk onderscheid tusschen Europeanen, Vreemde Oosterlingen en Inlanders en inzonderheid bij de quaestie van de rechtspleging over die rassen.

De status der Chineezen in Indië, gelijk het door de jongste gebeurtenissen sterk naar voren geschoven is en waarvan de regering, blijkens de vorming van een bureau voor Chineesche zaken, eindelijk de hooge urgentie schijnt te begripen.

De ontwikkeling der Buitenbezittingen.

De spoorwegaanleg door Sumatra, een vraagstuk met de oplossing waarvan wel is aangevangen, maar waarvan de grootste moeilijkheden nog moeten worden overwonnen.

De verhouding der Inlandsche zelfbesturen tot den staat.

De Godsdiensten; de zending, de modernisering van den islam, het panislamisme, een vraagstuk, dat van het eene oogenblik op het andere een dreigend karakter kan aannemen.

De geldvoorziening en de begrotingen. De financiële politiek voor Indië draait niet langer om het sluitend krijgen der begrotingen, maar heeft zich bezig te houden met het vinden van de middelen, welke Indië noodig heeft om zijn hooge ontwikkelingsvlucht te nemen.

De defensie.

Voor de oplossing van al deze vraagstukken, voor de oplossing van het geheele vraagstuk, hetwelk zij in hun onderling samenstel vormen, staat Nederland, staan de Nederlandsche bewindslieden thans.

Nederland leeft in het Oosten niet meer als op het platteland, waar het er niet op aankomt, hoeveel de klokken achtergaan, maar het leeft er als in een groote stad met wereldverkeer; hij wiens klokken daar achterloopen komt niet meer mee.

Op het gebied van de koloniale politiek valt een groot werk, een reuzenwerk te verrichten, een werk tot behoud onontbeerlijk, maar hetwelk toch in de eerste plaats dient beschouwd als een werk tot verdere, tot hoogere vorming.

Bezitten wij een staatsman, bekwaam en krachtig genoeg om zulk een groot werk naar eisch aan te vatten en tot een goed einde te brengen?

Onze koloniale bewindslieden doen wij geen onrecht aan, door in twijfel te trekken of onder hen zulk een groot man schuilt. Toch moet het werk gedaan en de leiders onzer koloniale politiek mogen zich daaraan niet onttrekken. Dat zij dit ook niet willen, blijkt trouwens uit menig voorstel, waarin partiele oplossing werd beproefd.

Laten zij geven wat zij kunnen, en de Nederlandsche volkskracht zal het overige doen! Wil het Nederlandsche volk hun echter den steun van zijn kracht kunnen verstrekken, dan moeten zijn vertegenwoordigers beginnen met zich rekenschap te geven van het aantal, het gewicht en de beteekenis van de vele groote vraagstukken, welke zich voordoen; moeten zij naspeuren, hoe die zich in hun innerlijke concordantie samenvoegen tot een groot koloniaal vraagstuk, moeten zij zich stellen op de breede basis, waardoor het alleen mogelijk zal kunnen worden, de juiste richting te kiezen. En daarna moeten zij, stoutmoedig en vertrouwend op de groote levende kracht van hun volk, dat van Indië reeds heeft weten te maken wat het thans is, den schouder onder het werk zetten.

Het Schip van Staat gaat in het Oosten geheel nieuwe zeeën bevaren. Vaar het tot dusver rond in een Middellandsche Zee, waarvan de kusten geen verrassingen meer boden, zoo stevent het thans de Zuilen van Herkules uit, den Oceaan in van eene nieuwe geschiedenis, naar nieuwe continenten, welke nog slechts de verbeelding onderscheidt; het verstand echter reeds weet te bevroeden.

Laat het voor de reis toegerust wezen." Aldus de N. R. Ct.

Het Vaderland geeft in zijn „Koloniaal Bijblad" een serie beschouwingen over „Het Inlandsch Onderwijs". In dat van 20 dezer, No. IX dezer reeks, worden de denkbeelden van den heer Snouck Hurgronje besproken en komt het blad tot het volgende besluit:

„Het is duidelijk, dat noch de Ind. Regeering, noch het Opperbestuur, noch de Staten-Generaal instemmen met den raad van bovengenoemden hoogleeraar, om, althans voorloopig, alleen te voorzien in de behoefte aan beter onderwijs van de hoogere standen op Java en Madoera. Ook o. i. is dat standpunt kwa-

lijk houdbaar, vooral nu — blijkens hetgeen de toenmalige directeur van onderwijs destijds schreef over de herhaaldelijk teleurgestelde verwachtingen, der Inlandsche bevolking — wel degelijk ook onder de lagere klassen de behoefte aan onderwijs meer en meer wordt gevoeld. Is er dus, naar wij meenen, reden te over om krachtig voort te gaan op den in 1906 door den Minister Fock gebaanden weg, dit mag de Overheid geenszins ontslaan van den plicht om de sterk sprekende behoefte der aristocratie van Java en Madoera aan ontwikkeling meer volledig te bevredigen en op die wijze te geraken tot de door prof. Snouck Hurgronje op zoo overtuigende wijze bepleite associatie."

Onder den titel: Van Kol aan het woord lezen wij in De Telegraaf van 15 dezer o.m.:

„Wij hadden ook gelegenheid z'n meening te vragen over enkele actuele koloniale zaken. Daaronder over de bekende verplaatsing van den adviseur voor Chineesche zaken, Henri Borel, in verband met de uiteenlopende rapporten van den resident en diens adviseur over de Chineesche onlusten.

„Ik ken", zei de heer Van Kol, „beide personen. Den resident beschouw ik als een volkomen betrouwbaar en eerlijk man: ik ken hem al heel lang en geloof, dat men hem ten volle vertrouwen kan. Nu is het natuurlijk mogelijk, dat zijn ambtenaren hem onjuiste gegevens hebben verstrekt en gerapporteerd. Achteraf blijft het in ieder geval moeilijk, precies uit te maken, hoe alles tijdens die onlusten in z'n werk is gegaan. De heer Borel is een eenigszins lastig en lichtgeraakt persoon, die zeer zeker beter op de hoogte is van Chineesche zaken dan de resident, maar men vergete niet, dat de resident meer de politieke zijde der zaak in 't oog houden moest. Het is een moeilijke tijd voor de regeering. De Chineezen zijn niet meer dezelfde Chineezen van vroeger. Dat is dag en nacht en zal vooral uitkomen nu de republiek bestaat. Met deze moeilijkheden voor oogen, begrijp ik volkomen, dat de regeering eischt een volkomen samenwerking en goede verstandhouding tusschen den resident en den adviseur en dat, toen dit niet meer mogelijk scheen, de heer Borel werd overgeplaatst. Ik vind dat verklaarbaar. Het algemeen belang moest hier wijken voor dat van een persoon. Vergeet niet: de heer Borel is geenszins ontslagen, maar eenvoudig overgeplaatst."

In No. XVI der reisbrieven van Dr. Aletta Jacobs (die met een Amerikaansche geestverwante een propaganda-tocht voor vrouwenkiesrecht door Ned.-Indië maakt), welke hetzelfde blad publiceert, trof ons de volgende onbevooroordeelde uitlating:

„Twee keer op dien heelen langen tocht zetten onze dragers de tandoes neder; één keer vroegen zij om persèn (fooi, drinkgeld), om koffie te koopen bij 'n uitstallinkje en den tweeden keer, op den terugweg, om d'jeroek van een voorbijtrekkenden jongen met een mand sinaasappelen te koopen. Beide keeren willigden wij hun verzoek in met hen voor het beoogde doel 50 cents te geven, waarvoor zij zich zeer erkentelijk betoonden. Zij waren gedurende den geheelen tocht vroolijk en levendig, zóó zelfs, dat wij de opmerking maakten, dat zij in dit opzicht meer op Hindi's geleken dan op de tot dusver ontmoete Javanen, maar geen onbescheiden woord merkten wij op en zeer zeker was de decente wijze, waarop zij zich onder het loopen van een deel hunner kleeding ontdeden en waarop zij, toen wij nabij een riviertje een oogenblik pauseerden, daar allen een bad namen, opvallend. Van een volk dat uit zich zelf zoo beschaafd is, moreel zoo hoog staat, kan met goede leiding wat goeds groeien. Op die leiding komt het echter aan. Van wat zoogenkenners van Java en de Javanen ons hier soms willen wijs maken, dat de Javaan zoo te zeggen, alle denkbare ondeugden zou bezitten, is niets waar, kan niets waar zijn, want waar wij telkens en telkens weder met die menschen in aanraking komen, ontdekken wij deugden en bijna uitsluitend deugden in hen."

In Het Alg. Handelsblad van 20 dezer wordt onder het opschrift „Groter Nederland" een schrijven opgenomen van den heer W. L. F. Boissevain, oud-resident op Java, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Het is een niet te weerspreken feit, dat 't overgrote deel van de Nederlandsche natie niets, hoegenaamd niets van Indië afweet.

In mijn jeugd leerden wij op de school de namen der Groote en Kleine Soenda-eilanden, de residenties van Java, enkele hoofdsteden en daarmee was onze leergang van Indië uitgeput. Wellicht is het thans iets verbeterd, doch dat „iets" is nog zóó weinig, dat een Indisch onderwijzer van naam dezer dagen nog uit den grond zijns harten moest verklaren, dat hij helaas nog niet de minste verandering opmerkte, sedert hij ruim vijf-en-twintig jaar geleden de kweekschool verliet.

En hoe geheel anders zou het zijn, indien onze jonge mannen en vrouwen voelden, dat daar een schoone toekomst ligt; indien men niet altijd de bezwaren op den voorgrond schoof, maar ook 't goede leerde waardeeren — dan zou er voor het Nederlandsche volk een geheel nieuwe dageraad opgaan. De Japanners, de Engelschen, de Duitschers, zelfs de Belgen begrijpen welk een waarde daar ligt in Ned.-Indië.

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)
School- en Pensionsgeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELCK.

STROEBEL & KROESE

Garneer-Artikelen, Mode-Furnituren, Linten, Zijde, Fluweel, Peluche, Satinet, Voering, Knoopen, Glacé, Zijde-, Imit. Suède- en Tricot-Handschoenen, Dames- & Kinderkousen, -o- Eau de Cologne & Zeep. -o-
- 4074 TELEPHOONNUMMER 4074 -
69 PIET HEINSTRAT 69

„Vestigt U in NIJMEGEN!"

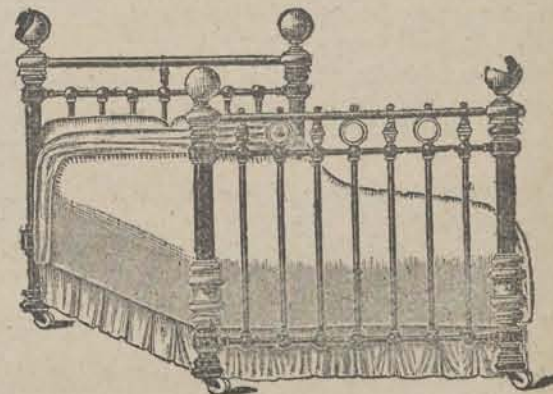
Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van
NIJMEGEN VOORUIT!
M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSÉN, Secretaris.

M. VISSER v/h. A. J. ROBBARD

Spuistraat 69 - 's-HAGE
Telefoon 5470.
FABRIEK EN MAGAZIJN VAN GOUDEN-,
ZILVEREN EN DIAMANTWERKEN.
REPARATIE-INRICHTING.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.
TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.
MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

Behangers en Stoffeerdors
**Linoleums,
Tapijten,
Meubelen.**

P. J. Veelo & Zonen
Den Haag
Lange Houtstr. 15b
Telefoon 6855.
Herderinnestraat 18
Telefoon 2049.

Telefoon H 7057.
C. P. A. NICOLAÏ
Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN
RUIME KEUZE. NIEUWSTE MODELLEN.
DUNKLERSTRAAT 33 HOEK VALERIUSSTRAAT.

Die volkeren zitten niet stil, maar jaarlijks worden honderden plaatsen vervuld door jongelieden van vreemde landaard, terwijl de Nederlanders niet opdagen. Tal van betrekkingen liggen open, maar de gegadigden ontbreken en velen leiden hier een kwijnend bestaan, zonder de rijpe vrucht in Indië te grijpen. Is het waar, dat men liever bij den bekenden „moeders pappot” blijft. Wij gelooven het niet, doch meenen, dat onbekendheid hier 't groote struikelblok is. En daarom juichen wij zoo toe de uitgave van een platenserie betreffende Ned.-Indië, die dienen moet om geheel onze Aziatische bezitting bij het Nederlandsche volk bekend te maken.

Naast die meerdere bekendheid kan een meer dadelijk, overbekend middel worden aangegrepen om in het bestaande tekort aan Europeesche werkkrachten voor Indië te voorzien door, zooals de heer G. A. Meijer in Het Handelsblad van 15 Augustus aangeeft, de oprichting van een arbeidsbureau, waar ieder, die naar Indië wenscht te gaan, zich kan aanmelden en dat in verbinding staat met alle groote ondernemingen, die werkkrachten behoeven.

Wel bestaat er, zooals de redactie van dit blad in hetzelfde nummer aanteekende, reeds een zoodanig bureau van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, maar dit bepaalt zich tot het geven van inlichtingen omtrent verschillende betrekkingen in Nederl.-Indië, maar helpt niet bij het zoeken naar eene passende betrekking.

Wellicht zou dit bureau zich tot een eigenlijk arbeidsbureau kunnen uitbreiden, maar dan zou het een geheele verandering moeten ondergaan. Beter wellicht zou een geheel nieuw lichaam kunnen werken, samengesteld door de directies van verschillende groote ondernemingen, die hun arbeidsveld in Indië hebben, aangevuld door belangstellenden uit Nederland en Indië.

Zulk een bureau zou ook door het ondervangen van bezwaren thans nog voor velen aan het gaan naar Indië verbonden, veel tot de verwezenlijking van het beoogde doel kunnen bijbrengen.

Hoewel wij het in beginsel volkomen eens zijn met schrijvers betoog, kunnen wij toch, wat betreft zijn raad tot oprichting van een „nieuw bureau” niet genoeg waarschuwen tegen versnippering van krachten, hetgeen helaas hier te lande reeds veel te veel in 't nadeel van Indië geschiedt. En dit te meer, waar het Informatie-Bureau van „Oost en West” zeker, waar het maar kan, helpen wil „bij het zoeken naar een passende betrekking” en daarin natuurlijk gaarne zou worden bijgestaan door de directies van Indische ondernemingen, die zich hiertoe bereid verklaren.

Ook bij den arbeid voor Indië geldt: „Eendracht maakt macht”.

Uit de O.-I. Mail.

De gezondheidstoestand te Batavia liet, volgens de jongste mailberichten niet veel te wenschen, ook de pestgevallen in het Malangsche verminderden, maar daarentegen moeten de pokken in den laatsten tijd in het Tangerangse in hevige mate optreden. De landheer van Pantalan heeft tijdig de noodige barakken voor de lijdens doen bouwen.

Ook te Semarang kwamen enkele gevallen van pokken voor.

De rijstuitvoer verboden. Op 22 Juli jl. is een buitengewoon nummer verschenen van de J. v. Ct., behelzende niet anders dan de ordonnantie, waarbij de uitvoer van rijst wordt verboden.

De J. v. Ct. van 23 Juli jl. schrijft in verband daarmee:

„De door de regeering genomen maatregel mag alleszins gewettigd heeten. Gebleken is dat Rangoon, dat de rijst voor de consumptie op Java moet leveren, in zoover Java daarin niet zelf kan voorzien, zelf „short” is. Belangrijke contracten van Rangoon met Java zijn reeds gecancelled. Vast staat dat er in het Oosten een tekort is aan rijst; dat ter dekking daarvan nog meer rijst aan de Java-consumptie zou worden onttrokken, is door het uitvoerverbod voorkomen.

En de exportrijst wordt voor het laatste nog niet gecontracteerde deel in het land gehouden.

Een verlaging van de prijzen valt evenmin als verleden jaar te verwachten; er is, voornamelijk te Soerabaja, zoo zwaar à la baisse gespeculeerd, dat de dekkingen der baissiers de rijst op prijs zullen houden. Waar Rangoon thans f 8.80 tot f 8.90 doet, mag men verwachten, dat zij zal oploopen tot f 10. De exportrijsten zullen zich thans niet naar Europa, maar hoogstwaarschijnlijk geheel naar Java regelen. Te Soerabaja is dermate zwaar gespeculeerd, dat voor ettelijke faillissementen wordt gevreesd. Vele Bataviasche baissiers speculeeren thans à la hausse, zoodat zeker niet zulke zware „klappen” zullen vallen.

En in haar blad van den volgenden dag eenige beschouwingen daaraan vastknoopende, komt De J. v. Ct. tot het besluit:

„Of er per slot van rekening voldoende rijst zal zijn voor de consumptie op Java? Daarvoor bestaat eenige gegronde vrees en de inlander zou er de dupe van worden. Hier is echter afwachten de boodschap; later kunnen desnoodig andere maatregelen worden overwogen.”

Weer een aanval. In Bila is de administrateur Oeffner op 22 Juli door een Madoerees met een parang aangevallen. Hij wist aan een houw naar 't hoofd te ontkomen, maar werd aan borst en arm gewond.

Een nieuwe hoofdplaats. Thans is definitief besloten, volgens De J. v. Ct., om na de totstandkoming van de reorganisatie van het inbedrijf op Banka Pangkalpinang in stede van Muntok aan te wijzen als hoofdplaats van het bestuur van de residentie Banka en Onderhoorigheden.

Een Gouvernements kininefabriek. De Indische bladen bevatten een Open Brief van den heer S. Camphuis, beheerder der Bandoengsche Kininefabriek, aan den directeur van het H. en N., waarin deze naar aanleiding van de gepubliceerde mededeeling No. 11 van het Gouvernements Kina-proefstation opmerkt, dat de in de Mededeelingen gemelde extractie-methode van den schrijver afkomstig en geprotesteerd tegen de handeling van den gedelegeerde van het Gouv. Kina-proefstation, den heer Van Leersum.

De quaestie, vervolgt de heer Camphuis, is n.l. deze: Zeven jaar geleden werd door mij aan den heer Van Leersum, die in zijn functie van directeur der Gouv. Kina-onderneming en gedelegeerde der planters indertijd vrijen toegang had tot de fabrieksgebouwen en het laboratorium der Bandoengsche Kininefabriek, op zijn verzoek vertrouwelijk mededeeling gedaan en uitleg gegeven van deze nieuwe extractie-methode, welke op ons laboratorium werd toegepast en hetgeen door den heer Böeseken, scheikundige aan onze fabriek, bevestigd zou kunnen worden.

De geheele extractie-methode, zooals zij toen door den heer Van Leersum aanschouwd werd, zie ik thans voor mij als z.g. „eigen werk” van 't Gouv. Kina-proefstation; ja zelfs nietige bijzonderheden, waarop de heer Van Leersum tijdens het bezoek werd gewezen, zijn niet vergeten.

Toevalligerwijze werd echter een eigenaardigheid dezer extractie-methode, waarmede men wel degelijk rekening dient te houden, den heer v. Leersum niet medegedeeld en men vindt deze „natuurlijkerwijze” ook niet in het verslag terug.

Dit geheel verzwijgen, het doen voorkomen of men hier te doen heeft met eigen vinding, daarbij de vroegere mededeeling, dat deze analyse-methode zal mededingen in de uitgeschreven prijsvraag, illustreert voldoende dezen ambtenaar.

Waar echter op pag. 5 van genoemde mededeelingen gezegd wordt, dat deze extractie-methode nauw verband houdt met het z.g. door den heer v. Leersum gevonden procédé van kininebereiding, zie ik mij bovendien genoodzaakt bij u ernstig te protesteeren tegen oprichting eener Gouv. Kininefabriek, waarbij unfair gebruik gemaakt zal worden van genoemde extractie-methode, die den heer v. Leersum vertrouwelijk en als ambtenaar ter kennis werd gebracht. — Daar het z.g. „procédé Van Leersum” steeds met de noodige reclame in de dagbladen is genoemd geworden, om regeering en planters te suggereeren, dat hiermede de oplossing van het „kina-vraagstuk” was gevonden, met in den heer Van Leersum een kundig ontdekker in zake kininefabricatie, heb ik gemeend bij „open brief” deze quaestie te moeten behandelen.

PEST OP JAVA.

Wij stellen ons voor een overzicht te blijven geven van de 14-daagsche opgaven, welke officieel van de pestgevallen op Java over de laatste vijf à zes maanden zijn verstrekt.

1912.	Malang.		Madoen.		Soerabaja.		Kediri.		Toeloeng.		Totaal.	
	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-
13-26 Maart	11	10	7	7	1	1	1	1	2	1	20	17
27 Maart-9 April	21	20	7	5	1	1	1	1	1	1	31	27
10-23 April	26	24	13	12	1	1	1	1	1	1	40	37
24 April-7 Mei	48	47	10	10	1	1	1	1	1	1	58	57
8-21 Mei	36	34	4	4	1	1	1	1	1	1	40	38
22 Mei-4 Juni	45	41	5	5	1	1	1	1	1	1	51	46
5-18 Juni	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
19 Juni-2 Juli	53	33	1	1	1	1	1	1	1	1	53	33
3-16 Juli	59	58	1	1	1	1	1	1	1	1	59	58
17-30 Juli	29	28	1	1	1	1	1	1	1	1	33	29
31 Juli-1 Aug.	81	79	7	6	9	9	9	9	1	1	98	95

Suriname.

De West van 16 Juli deelt mede dat de Gouverneur, in gezelschap van Prof. van Vollenhoven en den Commissaris van Politie, verscheidene erven te Paramaribo heeft bezocht. Aanleiding tot deze inspectie moet zijn geweest de wensch van den professor om kennis te maken met woningtoestanden in de kolonie.

Interessant zou het geweest zijn wanneer de inspectie voor een deel 's nachts had kunnen plaats vinden. Het zou dan den professor zijn opgevallen hoe in de kleine benauwde en niet zelden overvolle woningen alle reuten zorgvuldig worden dichtgestopt uit vrees voor de nachtlucht en misschien ook om zich te vrijwaren voor de steken van muskieten.

Het zal heel wat voeten in de aarde hebben om de woningtoestanden in Suriname te verbeteren.

„In een geestig speechje — vertelt Suriname van 19 Juli — gehouden Maandagavond aan het diner, te zijner ere ten Gouvernementshuize gegeven, verklaarde Prof. Van Vollenhoven, dat hij tot zijn leedwezen alle Surinaamsche bladen moest tegen spreken dat hij met eenige opdracht hier gekomen is. Hij reist uitsluitend voor zijn plezier. De prof. vertrok gisteren per kottor „Zeemeeuw“ naar Coronie en Nickerie en keert per Kol. Stoomer terug naar Paramaribo.”

Naar De West van 19 Juli verneemt is er sprake van, dat het stoomschip Juliana van Curaçao zal worden overgenomen ten behoeve van den dienst der koloniale vaartuigen in Suriname.

De Juliana is een goed jaar geleden gebouwd, bestemd om dienst te doen tusschen Curaçao en de onderhoorige eilanden.

Het bootje beantwoordde echter niet. Stroom en golfslag in de Caraïbische Zee schijnen het te machtig te zijn, zoodat het den dienst heeft gestaakt.

Het zal zaak zijn — schrijft het blad — alvorens tot aankoop over te gaan, terdege te onderzoeken of het vaartuig voor het doel geschikt is.

Wij zouden er bij willen voegen, dat de beste wijze om een antwoord op de vraag te krijgen zou zijn het schip een gewone dienstreis naar Coronie en Nickerie, zoo noodig tot Demerary, te laten doen en af te wachten wat de passagiers van de doelmatigheid van het schip zeggen. Over dezen factor verdient het oordeel der passagiers meer vertrouwen dan dat der „deskundigen“.

Niet ondienslig achten wij het de mededeeling van De West aan te vullen met dit bericht van de Curaçao'sche Courant:

„Het s.s. Prinses Juliana vertrok 19 Juli van Willemstad naar Paramaribo via Port-of-Spain. Het schip zou in Trinidad dokken. Onderweg kreeg het een defect aan de machine en moest de haven van Pto. Cabello binnenloopen om te repareren. Men zal van de gelegenheid gebruik maken om het schip aldaar te dokken, waarna het de reis rechtstreeks naar Paramaribo zal vervolgen.”

Wij meenen hier tevens de aandacht te moeten vestigen op hetgeen in de rubriek Curaçao van dit Weekblad — nummer van 4 Juli jl. — gezegd is aangaande de Juliana.

De zaak Resida houdt de gemoederen nog steeds bezig. Onder het hoofd „Vrij burgers in een vrij land?“ schrijft De West van 16 Juli:

„Eenige personen verklaarden zich bereid rond te gaan met intekenlijsten ten behoeve van Resida.

Deze lijsten werden den commissaris van politie aangeboden, om voor „gezien“ te worden geteekend.

Dit werd geweigerd, vermoedelijk op last van den procureur-generaal.

Kan het kwaadaardiger?

Nadat de overheid den man mishandelt en zijn bedrijf in de war heeft gegooid, schijnt zij zelfs te willen beletten, dat anderen hem de helpende hand toesteken.

Geen overheid kan echter een burger beletten, een vrijwillige bijdrage te geven voor een of ander doel. Wij doen dus opnieuw een krachtig beroep op den steun van allen, die zich noemen: vrije burgers in een vrij land!

Of moet achter de laatste woorden werkelijk een vraagteeken?

Omtrent de zaak Resida ontleenen wij aan Suriname van 26 Juli nog het volgende:

„Op het verzoek van den raadsman van Resida aan het hof van justitie om den procureur-generaal te gelasten een strafvervolgung in te stellen tegen

den wd. districts-commissaris van Marowijne — den ten luit. Van Hengel —, den ten luit. Nagtegaal en alle andere ambtenaren, die zich schuldig zouden hebben gemaakt ter zake van onwettige inhechtingsstelling, zonder wettige reden, plegen of doen plegen van geweld tegen Resida en het onbevoegd binnentreden van diens woning tegen zijn wil, heeft het hof zich onbevoegd verklaard. Het hof meent, dat het hier militaire officieren geldt, die door hun militairen rechter alleen kunnen vervolgd worden, terwijl het waarnemen door den luitenant van Hengel van de betrekking van districts-commissaris niet toelaat om hem ter zake van strafbare feiten te brengen voor den burgerlijken rechter.

Hof meent verder, dat in casu ook niet aanwezig is het uitzonderingsgeval, dat de genoemde militaire officieren samen met burgers een misdrijf tegen het gemeene recht zouden gepleegd hebben.

Ten aanzien van den moord of doodslag op Bakboord door Westerman en Pinpin, waaromtrent ook geresquesteerd was en verzocht was, dat het hof de vervolging tegen deze personen zou bevelen, meent het hof, dat het tot dusver ingestelde onderzoek niet genoegzaam is voor een beslissing, waarom het hof gelast heeft een verdere vervolging bij wege van voorloopig informatie door den rechter-commissaris te doen plaats hebben.

Naar wij vernemen, zal men zich ten aanzien van de klacht contra de officieren, tot den krijgsraad wenden.”

Wij lezen in De West van 23 Juli, dat de heeren J. Boonacker en Tj. Nawijn eene handleiding bij de cultuur van planten in potten en bakken en bij den aanleg van schooltuinen hebben uitgegeven. Het boekje is ons nog niet onder de oogen gekomen, maar te oordeelen naar hetgeen De West daarvan mededeelt, moet het voor de Surinaamsche onderwijzers een welkome gids zijn. Die het eenige jaren geleden verschenen geschrift van den heer Nawijn, „Plantkunde voor de Surinaamsche scholen“, kent, weet trouwens dat de samenstelling van zulk een handleiding bij hem in goede handen is.

De Surinamer van 21 Juli deelt den inhoud mede van het jaarverslag 1910-1911 van de Ambachtsschool te Paramaribo.

Wij ontleenen daaraan het volgende:

„Ook de Sub-Commissie van de bij beschikking van den Minister van Koloniën d.d. 11 Maart 1911 benoemde Commissie tot het instellen van een onderzoek naar den economischen en financiëlen toestand van de kolonie, wijdde hare belangstelling aan de Ambachtsschool.

Den 1n Juni werd de school door 2 leden van de Sub-Commissie bezocht.

Op blz. 83 van het door haar uitgebracht rapport geeft de Commissie verslag van hare bevinding.

Al is het te betreuren, dat de 2 leden, die de school bezochten daarvan een ongunstigen indruk kregen, te verwonderen is zulks niet. Het spreekt haast vanzelf, dat eene inrichting als de onze, die steeds onder financiële zorgen gebukt gaat, eene vergelijking met eene Nederlandse Ambachtsschool niet kan doorstaan. Wij hebben ons tevreden te stellen met het bereikbare, het wenschelijke gaat boven onze macht.

Zal de school zoodanig worden gereorganiseerd en uitgebreid, dat ook onderricht in Kleermaken en Schoenmaken wordt gegeven, zooals de Commissie voorstelt, dan zal daarmee eene omzetting in een gouvernementalinrichting gepaard dienen te gaan. Het particuliere initiatief zal niet bij macht blijken een dergelijke inrichting met vrucht te exploiteeren.

Moge de tijd niet verre zijn, dat het ambacht de vruchten plukt van de beschouwingen, die daaromtrent ten beste zijn gegeven.”

Over de financiën zegt het verslag. Het afgelopen verslagjaar was iets gunstiger dan het vorige, maar sluit toch nog met een nadeelig saldo ad f 88.44½; het kapitaal is daardoor teruggebracht tot op f 5339.47½.

De inkomsten uit contributies vloeiden wederom minder ruim.

Het zal velen Surinamers aangenaam zijn te vernemen — zie Suriname van 23 Juli — dat het tooneelgebouw Thalia te Paramaribo eene metamorphose zal ondergaan. Het zal aan de frontzijde verlengd worden met een bovenuitbouw van ongeveer 10 M. lengte, waarin promenoirs, foyer, buffet en toilet voor de loge zullen komen. Andere verbeteringen in het belang der veiligheid zullen de aandacht hebben. Overal worden de banken vervangen door klapstoelen.

Dames- en Kinder-Confectie.

GEBR. GERZON'S
MODE-
MAGAZIJNEN.

DEN HAAG

36 VEENESTRAAT 44

Telefoon 2526.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 TORENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK INSTALLEREN VAN WONINGEN

VACANT

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering tegen ongevallen

Oude havenkade n°. 1. Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Individuele ONGEVALLENVERZEKERING,

AUTOMOBIELVERZEKERING, Enz. Enz.

VRAAGT PROSPECTUS.

Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië te SOERABAIA.

VLEU PIA KUNSTPEL- ORG VERHUUR.	GOOSEN & SWAGGERMAN DEN HAAG • BOEKHORSTSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS.
PIANO's van 15.— VLEUGELS „ -8.—		p.m. of 150.— p.j. af. „ -80.— „ „
REPARATIE. RU		STEMMEN. IL.
Afd. Gebruikte SPECIALE INRICHTING voor de		Instrumenten. voor het GEREEDMAKEN TROPEN.

RADEMAKER's Kon. Cacao- en Chocoladefabriek

DEN HAAG.

EIGEN WINKELS:

HOOGSTRAAT 22, P. HEINSTRAT 125, HEERENGR. 60,
PRINSESTRAAT 76b, ANNA PAULOWNASTRAAT 78.

Steeds de nieuwste Bonbons.

Pakketverzendingen naar de tropen onder
-o- garantie voor goede overkomst. -o-

Het genootschap Thalia is een van de weinige oude instellingen, die zich hebben staande gehouden.

Suriname zet in haar nummers van 16, 19 en 23 Juli hare zeer belangwekkende beschouwingen over het onderwijs voort. Zonder twijfel zullen de Surinaamsche onderwijzers hun voordeel doen met vele der rake opmerkingen van den schrijver.

Ten slotte willen wij even de aandacht vestigen op een zeer interessante correspondentie uit Paramaribo, die de N. R. Ct. in haar nummer van 13 Augustus (ochtendblad A) onder het hoofd „Onze Britsch-Indische Bevolking” geeft.

Curaçao.

In het nummer van 12 Juli jl. bespreekt de Amigoe in een hoofdartikel de wenschelijkheid tot de oprichting van een Vereeniging tot bevordering van 't Vreemdelingenverkeer op Curaçao en geeft daartoe de noodige aanwijzingen, die ons zeer doelmatig toeschijnen. De Amigoe wil, dat zulk een vereeniging zoude kunnen beginnen met de uitgave van een Gids voor Curaçao in 't Nederlandsch, Spaansch en Engelsch geschreven, en voorzien van mooie kiekjes van het eiland en van nuttige wenken voor de vreemdelingen.

Wij juichen dit denkbeeld toe, het plan heeft naar onze meening veel kans tot slagen.

Curaçao wordt door parfeerende vreemdelingen, die aan boord der talrijke stoomschepen zijn en soms wel etmalen moeten vertoeven tijdens hun verblijf aldaar, veelvuldig bezocht en het is goed gezien, dat men deze vreemdelingen het bezoek aantrekkelijk maakt.

Willemstad heeft wel geen musea of bezienswaardige gebouwen en ook is er niet veel natuurschoon op het eiland, doch een tocht met auto's, die tegenwoordig te krijgen zijn, rond het Schottegat, is zeer loonend en biedt menig schoon tropisch plekje aan, dat men zich niet zoude denken te kunnen bestaan op het overigens zoo dorre eiland.

De grot van Hato met zijn stroomend beekje, een unicum op Curaçao, is ook zeer bezienswaardig.

De Curaçaosche couranten vermelden allen met groote dankbaarheid, dat de Gouverneur een kabeltelegram ontving van Hr. Ms. particulieren secretaris, met de mededeeling, dat de Koningin f 1000 schonk tot leniging der armoede op Bonaire en Aruba. Deze vorstelijke gift is onlangs nog met f 500 vermeerderd.

In het Waaigat, nabij de brug Gouverneur v. d. Brandhof, kan men een mooien lichter zien liggen, met overdekte ruimten, deels met planken, deels met zeildoek. Voorop staat een ijzeren kraan.

Deze lichter moet dienst doen bij de werkzaamheden tot verbetering onzer haven. Vrijdag is ook de springstof met de „Schwarzwald” aangevoerd en in het kruithuis opgeborgen. Zaterdag a.s. komen eindelijk ook de mannetjes met de „Oranje-Nassau” 't Gaat beginnen. Hoezee! (Amigoe.)

Er worden op 't oogenblik 4 schoeners tegelijk aangebouwd, een ervan zal 150 ton meten. (Amigoe.)

Regen. 't Is wederom de vermelding wel waard als een belangrijk feit, dat het Dinsdag drie uur achtereen heeft geregend; in de stad nogal zacht, maar buiten wat harder.

En er wordt nog meer verwacht. Op Rincon bedroeg de regenval 20 mM. (Amigoe.)

De „Vrijmoedige” meldt: Ll. Vrijdag bracht de gouverneur, vergezeld van den procureur-generaal en ZHEG.'s militairen adjudant, een bezoek aan het 4e en 5e district van het eiland.

Naar verluidt, is het gouvernement voornemens, twee plantages met uitgestrekte gronden aan te koopen, ten einde aan kleine landbouwers grootere stukken gronds in pacht te kunnen afstaan, waarop zij op meer doeltreffende wijze hun bedrijf kunnen uitoefenen. Het bezoek moet in verband staan met dat voornemen.

Naar men als zeker bericht, is de aankoop van de plantage „Choloma” alhier, door de Maatschappij, die een struisvogelpark op het eiland wil aanleggen, thans een voldongen feit. Het park zal Struisvogelpark „Albertina” worden genoemd. Tegen einde Augustus of begin September zullen de eerste struisvogels worden aangebracht.

Laten wij hopen, dat deze onderneming 'n nieuwe en ruime bron van inkomen voor ons eiland moge blijken te zijn! (Vrijmoedige.)

Het z.g. interkoloniale stoombootje „Pr. Juliana” laat eindelijk ten laatste, nadat zij lang in 't vergeetboek was geraakt en een rustige rust had genoten, iets van zich hooren. En iets gewichtigs ook, want het gaat niets minder ondernemen, dan een

reis naar de zusterkolonie Suriname, en wel over Trinidad, waar het eerst zal dokken. Het moge behouden die kolonie bereiken, zonder dat zijn machine op reis die dwaze streken uithaalt, welke zij gewoon is te vertoonen!

Waarschijnlijk zal de boot aldaar als koloniaal vaartuig dienst doen. (De Wekker.)

Onder het opschrift „Curaçao vooruit” bespreekt de „Amigoe” in een hoofdartikel de merkbare vooruitgang der kolonie in dit jaar. Na den grooten vooruitgang der hoedenindustrie en de opbrengst der katoencultuur op de bovenwindsche eilanden aangehaald te hebben, zegt het blad verder:

„Reeds kwam een aanvraag in, wederom uit het Moederland, om 500 H.A. gronds van St. Eustatius te mogen beplanten met katoen. Als die onderneming slaagt, dan zal er ook goud gaan vloeien over den Gouden Rots, en armoede daar geweken zijn. Maar daar is meer.

Mochten wij verleden week vermelden, dat een nieuwe Mij. Struisvogelpark „Albertine” was opgericht en de Plantage „Choloma” had aangekocht, thans verheugt het ons niet weinig, dat er opnieuw veel geld in de kolonie zal komen door de totstandkoming van een Engelsche Maatschappij, welke de plantages Fuik, Oranjeberg, Duivelsklip en Kl. St. Joris heeft aangekocht. De koop is reeds gesloten, maar de overdracht moet nog plaats hebben. De firma Basel Viner & Co. van Liverpool is van plan deze gronden met sisal en cocos te beplanten. Op het einde dezer maand wordt reeds een der firmanten hier verwacht.

Zijn wij wel ingelicht, dan bestaat mede het plan op Curaçao een fabriek op te richten tot het verwerken der cocosvezel en der copra. Daar Curaçao vooreerst nog geen voldoende materiaal kan leveren voor deze fabriek, zal men de cocosnoten uit Venezuela en Colombia betrekken.

Zoo zien wij reeds een begin gemaakt met de sisalcultuur in de Benedendistricten, terwijl een 2de maatschappij een dergelijke onderneming zal aanvangen in het Bovendistrict.

Binnen weinige jaren zal een groot gedeelte van Curaçao onder sisal zijn gebracht en de droom van den heer Hamelberg verwezenlijkt.

Wat ons zoo buitengewoon aanstaat bij deze nieuwe culture is, dat landbouw, handel, nijverheid en scheepvaart daarbij gelukkig samenwerken. Het is een culture, welke aan vele handen werk en verdiensten zal geven. Ook de toekomstige vezel- en coprafabriek zal veel vrucht geven aan onze zeilvaart, daar de noten van de kust gehaald zullen worden. Deze nieuwe maatschappij zal dus heel wat leven en vertier met zich brengen. Dit alles zijn reeds zekere, vaststaande feiten, die bewijzen, dat er reeds meer geld in de kolonie is gekomen, terwijl zij voor de toekomst nog heel wat nieuw kapitaal beloven.

Op deze wijze zullen wij spoedig uit den modder geraken, weer vasten voet onder de voeten krijgen en in staat zijn over het doode punt heen te springen, als onze inkomsten de uitgaven zullen overtreffen. — En nu spreken wij nog niet eens over de goede vooruitzichten, welke er bestaan, dat eerlang de fosphaatmijnen van Sta. Barbara weder zullen geopend worden. — Wij zwijgen ook over het gelukkig begin der werkzaamheden aan de verbetering onzer haven. Curaçao vooruit!”

In de „Amigoe” wordt in het nummer van den 20 Juli ook de katoencultuur op Saba besproken, die volgens het blad zeer goed mogelijk zou zijn, niettegenstaande het ongunstige oordeel van Dr. v. Hall, den oud-inspecteur van den landbouw van W.-I. — Plaatsgebrek belet ons dit overigens zoo belangrijke artikel nader te bespreken.

Het komt ons voor, dat de hooge transportkosten op het bijna ongenaakbare eiland Saba en de slechte transportmiddelen een groot bezwaar zijn tegen een loonnende katoencultuur, al moge de regenval, bodem en 't klimaat daarvoor overigens geschikt zijn.

Aangaande den nood meer speciaal op Aruba, meldt de Amigoe nog het volgende:

„Op initiatief van den gezaghebber hebben de hh. G. W. Hellmund, J. E. R. Herrera en R. L. Rigaud zich in commissie vereenigd om een collecte te houden onder de meer gegoeden van Bonaire. De collecte bracht f 64 op. De Groep Ned. Antillen zond ook nog f 150, terwijl de afdeling Bonaire van hetzelfde A. N. V. er f 50 bij voegde.

Het volk van Bonaire is zeer dankbaar voor dezen troost en steun in hun armoede. Maar er is nog zeer veel noodig. Op Aruba is het ook zeer treurig gesteld, terwijl er tot dusverre nog weinig hulp voor dit eiland inkam. Zeer vele menschen lijden aan scheurbuik, alleen op St. Cruz reeds meer dan 200. Het meerendeel dezer lijdens is bedlegerig en kan absoluut niet werken. Wat dus zeggen wil, dat zij volstrekt van alle verdiensten verstoken zijn en slechts op de weldadigheid van anderen zijn aangewezen — De kwaal komt voort uit het gebrek aan goed drinkwater, dat, wat de menschen gebruiken, is brak. De armoede is op St. Cruz misschien wel het ergste en het meest algemeen. Meermalen gebeurt het, dat arme zieken een geheelen dag zonder eten moeten blijven. Als het zoo nog lang doorgaat zullen vele menschen sterven van gebrek. Dat de

DE RIJSWIJKSCHE BANK.

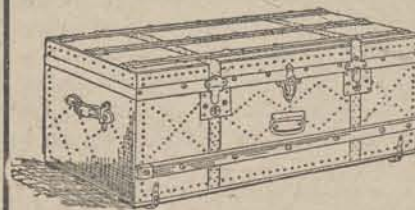
ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.

Commissarissen:
Dr. T. BRESNEE (pres.)
H. E. VAN LEYDEN,
I. BÄCK.

Directie:
G. J. KUNST,
E. V. VAN LEYDEN.

Effecten - Goupons - Wissels
Safe-inrichting.

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141-143, Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

VOOR INDIË.

DE AANGENAAMSTE, MOOISTE EN NUTTIGSTE BEZIGHEID IS ZEKER HET FLUWELPLETTEN EN SCHILDEREN. ONDERRICHT BIJ

Firma TENZER :- DEN HAAG :-

MAGAZIJN EN FABRIEK VAN SCHILDERSARTIKELEN, VOORWERPEN OM TE BRANDEN, SNIJDEN, ENZ. RIJK GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN tegen inzending van 50 Cent FRANCO INDIË.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven. Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.

Telefoon 6318.

TALen: DUTSCH, ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

PIERRE SCHREINER

ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

DEN HAAG

Bedden- en Meubelmagazijnen

BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

GEOPEND

de nieuw ingerichte Heeren-Kleermakerij

van WILLEM VAN HOUT,

PIET HEINSTRAT 19 - DEN HAAG.

MIDDELPRIJZEN bij PRIMA STOFFEN.

GROOTE VOORRAAD.

** Verkrijgbaar bij den ALGEM. BOEKHANDEL „ESPERO”, Prinsestraat 48:

DRIE BALANSEN uit de praktijk, theoretisch toegelicht en van Quintessens van het Italiaansch Boekhouden voorzien, door J. C. TER BRUGGEN, Leeraar Boekhouden M. O. — Prijs f 2.50.

SCHETS VAN HET BOEKHOUDEN, door J. C. TER BRUGGEN, Leeraar Boekhouden M.O. — Prijs f 1.50.

Tandborstels - Badmutsen - Sponsen
Bandages en Gordels.

Wed. G. STREITWOLF,

TELEFOON 2413.

105, NOORDEINDE 105.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT

Tramhalte lijn 3 - DEN HAAG

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEDEHANDS MEUBELEN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND

van 10-4 uur.

gegoeden van Aruba nu ook eens de handen in elkander slaan en gezamenlijk wat hulp bieden voor de armen. Misschien dat ook van Curaçao uit een of ander medelijdend hart genegen is wat te helpen. Het is ook voor Aruba hoog noodig.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De Raden-Adjeng-Kartinischool. Het in Nederland door Mr. J. H. Abendanon opgeworpen plan tot oprichting eener school op Java voor Inlandsche meisjes van hoogere standen, wordt ook in de Inl. pers belangstellend besproken. Het lag in de bedoeling op die school een cursus te geven tot opleiding voor de hulpactie bij het Inlandsch onderwijs waarbij de meest mogelijke zorg zou worden besteed naast de Inl. talen, ook aan het onderwijs in de Nederlandsche taal en aan de zedelijke vorming, en tevens gelegenheid te verschaffen tot verblijf van de leerlingen in een gezin of een school; dit alles naar de denkbeelden van wijlen Raden Adjeng Kartini.

De kosten zouden aanvankelijk gedeeltelijk bestreden worden uit de opbrengst van de door Mr. J. H. Abendanon verzamelde en uitgegeven brieven van wijlen Raden Adjeng Kartini in het algemeen bekende boek „Door Duisternis tot Licht”, doch het spreekt vanzelf, dat de school in de toekomst uit eigen kracht zou moeten kunnen groeien en bloeien.

In de vergadering van de vereeniging Man-goenhardjo, op 29 September 1911 gehouden, is dit onderwerp ook door de Inlandsche ambtenaren besproken en bleek toen, dat men algemeen van meening was, dat een dergelijke meisjesschool zeer welkom zou zijn. Eenstemmig was men van oordeel dat het noodig is de Inlandsche vrouw zedelijk en verstandelijk meer te ontwikkelen, overeenkomstig de de tegenwoordige omstandigheden, opdat zij beter aan hare roeping van echtgenoot en moeder kan voldoen, n.l. de huishouding behoorlijk te besturen, eerste opvoedster der kinderen te zijn, den man met raad en daad te steunen in zijn streven naar moreelen, intellectueelen en materiëelen vooruitgang van zijn gezin en van de Inlandsche maatschappij in het algemeen.

In het leven van den kleinen man op Java vervult de vrouw een zeer gewichtige rol. Zij staat hem krachtig bij in de zorg voor het levensonderhoud van de familie bij de uitoefening van zijn bedrijf. Van haar hangt dan ook voor het wel en wee van het geheele gezin af. In den prijajistand echter is de vrouw in- en buiten het huis van minder beteekenis.

Over het algemeen is op Java regel: hoe hooger de maatschappelijke positie van den man is, hoe minder de huisvrouw zich met de huishouding en de opvoeding der kinderen bemoeit, hetgeen gedeeltelijk voortvloeit uit aangenomen gewoonte, doch ook uit hare ongeschiktheid voor die taak.

Vele Inlanders erkennen thans, dat deze toestand niet bevorderlijk kan zijn voor een gezonde ontwikkeling van de Inlandsche maatschappij.

Terwijl het streven tot heden hoofdzakelijk gericht was op het geven van behoorlijk onderwijs aan de jongens, meenen thans vele prijajis, dat de oprichting van bovengenoemde meisjesschool van zeer groot nut zal kunnen zijn.

Reeds zijn er verscheiden Inlandsche ambtenaren, die hunne dochters naar Inlandsche- of Europeesche lagere scholen, dan wel naar de kloosterscholen zenden.

Van een eventueel aan de school te verbinden internaat zal we, niet veel gebruik gemaakt worden, meenen zij, niet alleen uit financiële bezwaren, maar ook wegens heerschende vooroordeelen tegen het elders in de kost doen van jonge meisjes.

Het denkbeeld van een kostschool zal, h. i., dus voorloopig moeten worden losgelaten.

Een der aanwezigen was van oordeel dat men met het onderwijs der meisjes in den eersten tijd niet te ver moest gaan. Z. i. moet dit zich bepalen tot elementair onderwijs, vrouwelijke handwerken en huishoudkunde. Het hoofddoel moet zijn het meisje geschikt te maken voor huisvrouw. Bovendien moeten zij, die roeping gevoelen zich een zelfstandig bestaan te scheppen, als onderwijzeressen, doctressen enz. toegelaten worden tot de daarvoor bestaande inrichtingen van onderwijs.

Wanneer men met de geestelijke ontwikkeling van de aanstaande huisvrouw te hard van stapel loopt, zou men, meende spreker, kans loopen het doel voorbij te streven. Er dient ook rekening te worden gehouden met het peil van het intellect der jonge mannen; er zijn nog betrekkelijk weinig ontwikkelden onder hen. Nu reeds zijn er verscheiden voorbeelden in de hoogere standen, dat ontwikkelde Inlandsche vrouwen moeten trouwen met mannen, die, hoe hoog ook in maatschappelijk positie, intellectueel en moreel ver beneden haar staan. Zulke

verbintenissen, zegt spreker, kunnen toch op den duur niet gelukkig zijn. Naar mate de man in ontwikkeling vooruitgaat, zal hij ook de vrouw tot zich trachten op te heffen.

Bovengenoemde vergadering kwam dan ook tot de conclusie, dat het vooreerst voldoende is, indien een school voor Inlandsche meisjes wordt opgericht met hetzelfde onderwijs als dat, hetwelk wordt gegeven op een eerste klas Inlandsche school, met vrouwelijke handwerken en huishoudkunde.

Voorloopig zou men kunnen beginnen met twintig leerlingen, waarvan noodig zijn per maand voor:

een Europ. onderwijzeres	f 150
een Inl. „	„ 50
een onderwijzeres in handwerken	„ 50
lokaalhuur	„ 50
bediende	„ 10

Totaal f 310

Wordt het schoolgeld gesteld op gemiddelt f 5 per maand, dan zullen de inkomsten voorloopig bedragen f 100 per maand.

Met het oog op de financiële draagkracht der Inlandsche ambtenaren, is een hooger schoolgeld niet raadzaam.

Daar dergelijke scholen slechts aan plaatselijke behoeften kunnen voldoen moeten er meerdere worden opgericht, bijv. te Semarang, Magelang, Solo, Djocja enz. Tot proef zou het echter raadzaam zijn om voorloopig één op eerstgenoemde plaats tot stand te brengen.

Een school naar het denkbeeld van Raden Adjeng Kartini met 100 leerlingen, waarvan 70 internen, zal kosten per maand voor:

een directrice	f 400
drie Europ. onderwijzeressen	„ 600
drie Inl. „	„ 210
een toezichthebbende	„ 100
onderwijs handwerken enz.	„ 200
voeding, bediening, verlichting enz.	„ 2000
huishuur	„ 300

Totaal f 3810

Voor kosten aan inrichting ineens f 5000

De inkomsten worden geraamd op:

30 externen à 10 gulden	f 300
70 internen à 40 gulden	„ 2800

Totaal f 3100

Wanneer het geraamde aantal leerlingen verkregen kan worden, dan zullen de uitgaven niet veel meer bedragen dan de inkomsten, maar zooals boven is uiteengezet, is het de groote vraag of er zich genoeg kostleerlingen zullen aanmelden. Aldus was het oordeel der Inlandsche ambtenaarsvereeniging.

Een billijke regeling. Door de Inlandsche schrijvers, werkzaam bij het residentiekantoor, bij de bureaux van den assistent-resident voor de politie, van den controleur, van den patih en den djaksa te Batavia, is aan de regeering het verzoek gedaan om hun eene schadeloosstelling toe te kennen voor transportkosten.

Naar aanleiding daarvan, is de resident van Batavia gemachtigd om aan de door hem aan te wijzen Inlandsche landsdienaren op eene bezoldiging van f 20 of minder, voor zoover zij werkzaam zijn in de benedenstad en woonachtig zijn buiten een door den resident aan te wijzen rayon, tot wederopzeggens eene toelage van ten hoogste f 3 per maand toe te kennen ter bestrijding van transportkosten.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De tegenwoordige politieke toestand in Groot-China.

Volgens de berichten der Chineesche bladen, overgenomen in de Pertja Timor van 13 Mei 1912 no. 39, neemt thans het aantal aanhangers der contra-revolutie-partij in Groot-China in sterke mate toe en willen deze trachten het daarheen te leiden, dat de vroeger Keizerlijke Dynastie in haar gezag wordt hersteld. Dit behoeft, meent het blad, in geen deele te verwonderen; een dergelijken loop van zaken kan men ook bij de Westersche volken waarnemen, getuige o.a. de actie der koningsgezinden in Portugal. De contra-revolutiepartij kan zich niet bij de tegenwoordige politieke actie neerleggen en zoekt haar steun bij het minder ontwikkelde deel van de natie ten einde door een grooten aanhang zoo mogelijk kracht bij te zetten aan hare eischen. Het Chineesche blad de Sin Wen Po wijst hierbij op het feit, dat vooral in Noord-China tegen de republiek wordt geageerd en dat de tegenwoordige Chineesche regeering daar voor een drietal groote moeilijkheden staat n.l.: de onderwerping van Mongolie, den wensch van het volk om onder een Mandjoe-Keizer te staan en in de derde plaats de reeds bestaande binnenlandsche twisten in dat gedeelte van het land. Het met elkander in overeen-

stemming brengen van al die verschillende belangen zal aan de tegenwoordige regeering nog véél hoofdbreken kosten.

Ook in Midden-Azië laat de politieke toestand te wenschen over, tengevolge van de vele daár aanwezige anarchisten, die geen goeden invloed op het volk uitoefenen en die door hunne handelingen, nu reeds de oorzaak zijn, dat de handel kwijnt. Dientengevolge drong de hoofdredactie van de Sin-Wen Po ten sterkste bij de autoriteiten aan om de noodige maatregelen te nemen en de rust in Midden-China te herstellen, en, bij gebrek aan eensgezindheid tusschen de veertien provinciën, eene commissie te benoemen, die speciaal het werk der rustherstelling in handen zou nemen.

Het is natuurlijk aan den President der Chinese republiek bekend hoe de stemming in het land is. Hij heeft daarin dan ook aanleiding gevonden om een publicatie tot het Chineesche volk te richten, waarin wordt bekend gemaakt, dat aan de Chinese legerhoofden strenge bevelen zijn gegeven om het tegenwoordig gezag te doen eerbiedigen.

Helaas echter komen in het leger zelf herhaaldelijk vechtpartijen en mutterijen voor. Wel hebben de soldaten in het Yangkso-gebied en te Nanking daarbij het onderspit moeten delgen, doch niettemin blijft de toestand, vooral in eerstgenoemd streek, abnormaal. In het zuiden moet de toestand iets beter zijn, omdat tal van omstandigheden daar gunstiger zijn, dan in het midden en noorden van China en men er reeds meer vertrouwen heeft in de toekomst. Het tempo, waarin dat vertrouwen zich ontwikkelt, is echter zeer langzaam. Opgevallen is, dat het Chinese legerhoofd, Chan g H s u n te Nanking, vroeger chef van de keizerlijke macht te Peking, steeds meer soldaten zendt naar West-Shantung en nog altijd de bevelen, zoowel openbare als geheime, volgt, welke uit Peking worden gegeven. Ook trekt het de aandacht, dat hij de haarvlecht en het Chinese mandarijn-costuum blijft dragen. Hetzelfde doet ook de gewezen Gouverneur-Generaal van Mandsjoerie, H s i L a n g, die veel militaire macht te Jehol verzamelt en in het belang van de Dynastie schijnt te werken. Vooral in Midden-Azië is de volksstemming daarvoor gunstig en zijn daarom uitgebreide en krachtige voorzieningen door de regeering genomen. Tal van arrestaties van personen, die tot geheime bondgenootschappen behoorden, hebben plaats gehad en velen zijn zelfs ter dood gebracht.

De president der republiek heeft, sedert hij als zóódanig optrad, in het bijzonder ambtenaren en officieren aangesteld, afkomstig uit de meer noordelijke provinciën, en tot legerhoofden officieren gekozen, afkomstig uit de provinciën Nihhi, Shansi en Kansu. Op die wijze heeft hij de oudere officieren, die in die maatregelen partijdigheid van gunstbetoon zagen, zeer ontstemd.

In de Chinese bladen worden deze toestanden onomwonden blootgelegd met de bedoeling en in de hoop, dat spoedig daarin een verandering ten goede zal komen. Men vertrouwt er op, dat de ambtenaren, die pas zijn aangesteld, bij gelegenheid van hunne aanstaande samenkomst te Peking, de bestuursmoeilijkheden zullen weten te overwinnen en de zaken in een goed spoor zullen weten te leiden.

Een Chinese Assurantie-Maatschappij in Ned-Indië. Volgens de Ho Po van 22 Mei 1912 no. 473 zal er te Batavia een assurantie-maatschappij worden opgericht met Chineesch kapitaal en ten behoeve van het Chinese publiek.

Het kapitaal zou voorshands bestaan uit 500.000 gulden, waarop ten volle moet zijn ingeteekend.

Agenten zullen overal worden geplaatst.

Het is nu te hopen, zegt de hulp-redactie, dat de Chinese gemeente een eerste poging op dit gebied nu ook flink zal steunen door vele polissen te nemen. Bij wetslagen hiervan zal men wel spoedig gewaar worden hoezeer de geheele Chinese maatschappij in Ned-Indië bezig is zich te wijzigen. Zoo besluit het blad.

De gevolgen van het te hard rijden met auto's op druk bevolkte plaatsen in Ned-Indië.

Werd in deze rubriek reeds verscheidene malen gewezen op de schadelijke gevolgen, welke uit het te hard rijden van auto's op druk bevolkte plaatsen in Ned-Indië moesten voortspruiten, en op die klachten, welke door het groote publiek ten deze werden geuit, thans kan men in de Pertja Timor van 13 Mei j.l. no. 39 reeds het bericht lezen dat op de markt te Buitenzorg tengevolge van het te hard rijden eener auto, een Chineesche knaap door zulk een voertuig zóódanig werd overreden, dat hij het leven er bij inschoot. De Europeesche chauffeur verantwoordde zich met de verklaring, dat de auto in het geheel niet snel reed.

Bevorderlijk aan den goeden naam van Nederland zijn zulke feiten en verklaringen evenwel niet.

Van Vreemde Koloniën.

HET PANAMAKANAAL.

Toen wij in ons vorig nummer aannamen, dat de beslissing over het Senaatsbesluit alleen nog in handen lag van president Taft, zagen wij over 't hoofd dat, als de Senaat, door amendementen, wijzigingen in een hem aangeboden wetsontwerp gebracht heeft, de Kamer van afgevaardigden opnieuw over de zaak gehoord moet worden. Dit heeft nu dan ook plaats gehad, en de conferentie der beide Kamers heeft nog tot wijzigingen van betekenis geleid. Zoo is het punt, dat boven alles de ergernis heeft opgewekt: vrijstelling van tol voor Amerikaansche schepen in den internationalen vaart, vervallen. Dit betekent, zonder twijfel, een succes voor het Britsche protest en de gematigde wijze, waarop dit is ingebracht. De bepaling, waardoor schepen, behorende aan spoorwegmaatschappijen van de vaart door het kanaal uitgesloten werden, is behouden, doch gematigd. Ook is aanvaard het artikel, dat vrijstelling van tol toekent voor den Amerikaanschen kustvaart.

Zoo andermaal in de beide Kamers gebracht, zijn de conclusiën goedgekeurd.

Voor de internationale kwestie laat de zaak zich dus wel gunstiger aanzien, dan zij deed na de beslissing van de Senaat, maar de vrijstelling der kustvaarders, achten velen toch nog een inbreuk op het Hay-Pauncefote-tractaat. Laat ons den inhoud van dit tractaat nog eens in herinnering brengen, daat staat! „'t Kanaal zal vrij en open zijn voor alle natiën, op den voet van volkomen gelijkheid, zoodat er geen onderscheid zal kunnen bestaan ten opzichte van een natie of van haar onderdanen, wat betreft de voorwaarden en verplichtingen van het vervoer." De Amerik. Kamers beweren dat dit alleen van toepassing is voor de internationale vaart, er zijn echter ook senatoren en kamerleden, die dit niet willen beamen, een paar hunner heeft om die reden zelfs geweigerd 't rapport der conferentie te onderteekenen, en van de 66 in den Senaat uitgebrachte stemmen waren er 10 tegen.

Volgens de laatste berichten heeft Taft verklaard de wet wel te willen teekenen, maar het van het hoogste belang te achten, dat de buitenlandsche regeeringen niet kunnen twijfelen aan de goede trouw van Amerika, daarom dringt hij bij de Kamers alsnog aan op een wijziging, die andere natiës controle betreffende de toekenning van vrijdom van tol zal waarborgen. Aldus weergegeven begrijpen wij de strekking niet ten volle, maar de bedoeling is in elk geval een aanvulling ter verzoening van het gekrenkte rechtsgevoel.

Wordt die verzoening niet verkregen, dan zal Groot-Brittannië vermoedelijk eerst op de meest vriendschappelijke wijze zijn bezwaren aan de regeering te Washington kenbaar maken, om, mocht dit niet tot een gewilde oplossing leiden — en dit zal dan wel niet 't geval zijn — voor te stellen, de beslissing, of het Hay-Pauncefote-verdrag geschonden is, over te laten aan 't Haagsche hof van arbitrage.

Aangezien nog ongeveer 30 miljoen kub. Meter uitgegraven moeten worden, en het geregeld gebruik van het kanaal eerst over een tweetal jaren in orde kan zijn, bestaat kans de tolkwestie nog tijdig tot oplossing te brengen.

TRIPOLI.

Wij hebben de zaken in Tripoli geruimen tijd haar gang laten gaan, zonder er over te spreken. In het proces, dat zich daar geleidelijk afspeelt, zijn ook nu geen zetten gedaan, waarvoor wij vermeenen bijzondere aandacht te moeten vragen. Maar toch is het niet onwaarschijnlijk de Tripoli-politie binnenkort een nieuw stadium te zien intreden, door den loop der gebeurtenissen te Constantijnopel. Geffluisterd, verzekerd en tegengesproken was, dat een hooge Turksche politicus, Said Halim pascha op Zwitsersche grondgebied besprekingen hield met Signor Volpi over vredesvoorwaarden. Mag men de onthullingen van de Fansimat gelooven, dan waren de onderhandelingen al zeer ver opgeschoten, toen de kabinetscrisis een kink in den kabel bracht. Het feit der officiële ontmoeting schijnt zoodoende vast te staan. De nieuw opgetreden regeering zou ook reeds voeling met Italië gezocht hebben, zegt men. Dit doet ons gelooven aan kans op herstel van den vrede tusschen I. en T., hetgeen echter nog geenszins hetzelfde is als het einde van den krijg der Italianen in Tripoli.

.

Hadden de vlieg machines voor militair gebruik in Tripoli reeds haar bruikbaarheid en nut bewezen, sedert Maart zijn ook twee luchtschepen in toepassing. Onder de volbrachte tochten behoort een van het Ital. kamp tot de grens van Tunis en terug. Het Ital. legerbestuur heeft door

LUXEBROOD-FABRIEK PAUL C. KAISER

Hofleverancier.

HAAGSCHE BESCHUIT.

KANEEL BESCHUIT.

RONDE BESCHUIT.

LANGE BESCHUIT.

N. LOEB, Noordeinde 109. Kleding en Meubilering op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.

40 " " " 4 "

60 " " " 5 "

„Modemagazijn „BRUSSEL”, Weimarstraat 61 ::: DEN HAAG.

Speciale verkoop van

GEGARNEERDE DAMES-, JONGE DAMES-
en KINDERHOEDEN.

— CHAPELLERIE en BONTWERKEN. —

AUG. W. J. BRÜNINGS.

C. HOYNG,

SPIJSTRAAT 20/22 - DEN HAAG.

Amsterdam - Utrecht.

▼ ▲ ▼

Onze geïllustreerde catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

▼ ▲ ▼

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

Hotel-Pension INSULINDE.

Pension- en Hotel-verblijf,
Bankplein 2, Tel. Int. 1486,
DEN HAAG - (HOLLAND).

Frans van Wijk en Zonen,

24 Vlamingstraat,

:- DEN HAAG. :-

Huishoudelijke-, Keuken-, Badkamer-
Inrichtingen.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE

:- BANKZAKEN. :-

SAFE - INRICHTING.

S. P. VAN DER MAREL, COPERNICUSSTRAAT 123. :- hoek Beeklaan.

TELEFOON 9104Y.

HET ADRES voor KRUIDENIERSWAREN
en COMESTIBLES.

5% dividend.

zijn praktische organisatie van dezen dienst niet minder lof verdienend dan de luchtvaarders, vooral de kapiteins Moizo, Piazza en de luitenants Gavotti en Roberti, die hun dienst met een kalme en zekerheid uitvoeren, alsof er geen gevaren aan verbonden waren. De verkregen resultaten zijn, zoo wel voor de vliegmaachines als voor de bestuurbare ballons, bepaald een succes, zij leveren waardevolle gegevens ter aanvulling van de kaarten en betreffende de stellingen van den vijand.

MAROKKO.

De Franschen hebben den uitgang van 't labyrint blijkbaar nog niet gevonden. Werd de staatsman geprezen, die sultan Moelei Hafid vrij gemakkelijk had weten te bewegen zich naar het tractaat te voegen, waarbij Frankrijk's protectoraat over Marokko is vastgesteld, nadien bleek hoe weinig de sultan dit van harte had gedaan, hoe hij daarbij reeds het plan van aftreden gevormd en de uitvoering hiervan handig voorbereid had, door het vrije recht tot heengaan en daarbij dan een jaargeld te bedingen. Geenszins tot genoegen van de Republiek heeft de vorst van dit verkregen recht gebruik gemaakt en is hij, met een toelage van fr. 400.000 en een jaargeld van fr. 350.000, heengegaan, terwijl de resident-generaal, generaal Lyautéy in duizend beslommingen zit. Moelei Hafid is wijsgeerig en praktisch tegelijk aangelegd, naar men beweert. Hierin kan voor Fr. eenige waarborg liggen, dat de ex-sultan liever gepensionneerd zal blijven, maar anders zou het geen verwondering behoeven te baren bij hem, die eenmaal den troon op Abd-el-Azis vermeersterd heeft in den heiligen strijd tegen vreemde overheersching, den lust weer eens boven te zien komen om een rol te gaan spelen. Er schijnt thans reeds een Moelei Hafid-partij te zijn. Waagden wij het te onderstellen, dat generaal Lyautéy, toen de aftredende sultan verzocht een zijner broeders tot zijn opvolger te benoemen, al wel vooruit wist, wie de Fr. regering hier voor bestemd had, de afgetreden vorst heeft, bij aankomst te Marseille al verteld, dat de keuze van zijn broeder Moelei Joessef geenszins de zijne was maar door den resident-generaal doorgedreven is.

Van den nieuwen sultan is natuurlijk groote meegaandheid ten opzichte van Fr. te verwachten, hetgeen een noot ten goede is, wier beteekenis echter zeer wordt getemperd, door zijn gemis aan aanhang en invloed, zoodat het een doode musch lijkt.

De onderhandelingen met Spanje heeten op een oor na gevild, maar dat oor is de Tandzier-kwestie, en hierover is het eens worden uiterst moeilijk. Bij de regeling met Spanje is Larasj, de voornaamste zeehaven voor Fez, aan Spanje toegewezen, zoodat Fr. of vele voordeelen van in- en uitvoer aan Spanje moet laten, of zich de groote kosten van de inrichting van een gunstiger gelegen haven zal moeten getroosten.

Volgens berichten van den, laatsten tijd hebben verschillende ontmoetingen den Franschen wel het eindsucces gelaten, maar ten koste van zeer pijnlijke verliezen.

Verder gaf de afvalligheid van een deel troepen van Mtoegi generaal Lyautéy aanleiding Marakesh, waar de Europeanen tot kort geleden in volkomen veiligheid woonden, te ontruimen.

En als ware dit alles nog niet voldoende, nu verzekert een correspondent van de Kölnische Ztg. dat de Engelschen — la nation amie — er op uit zijn de moeilijkheden van Fr. in Marokko in de hand te werken, daar Gr.Br. de toename van invloed van Fr. er toch met spijt zou waarnemen. Een Duitscher beziet de Britsch-Gallische verhoudingen echter niet met onpartijdigen blik, maar wat te zeggen van de opmerking, die een Franschman tegenover den correspondent van de N. R. Ct. ten beste gaf (Av.bl. B 15 Aug.), in verband met de regeling der internationale verhoudingen in Tandzier. Deze zou ook aan de andere mogendheden zijn voorgelegd, van welke geen bezwaren zullen komen..... tenzij van Nederland dat, naar het schijnt, in de Marokko-kwestie très désagréable is geweest. De correspondent weet niet waarop dit doelt, tenzij op den wensch van ons land om zelf en zelfstandig de nieuwe regelingen te onderzoeken, waarbij het wellicht grondig en nationaal langzaam te werk gaat wat ontstemming zou hebben kunnen veroorzaken.

Hoe 't zij van alle zijden en over alle punten weinig opwekkende klanken. Generaal Lyautéy heeft dan ook zijn reeds geplande reis naar Frankr. uitgesteld tot gunstiger tijd.

Interessant voor ieder en leerzaam voor de Ned. nijverheid en onzen handel, kunnen de cijfers zijn voorkomende in een stuk van den reeds genoemden correspondent van de N. R. Ct. (16 Aug. Av.bl. B) die wij hier laten volgen, met eenige daarbij gegeven toelichtingen.

Ik voeg hier voor het oogenblik nog een opgave aan toe van eenige der jongste mij medege-deelde handelseijfers over Marokko, waaruit men onder meer zal zien, dat voor Nederland de haven van Larasj, welke naar men wel schijnt te mogen aannemen, aan Spanje zal komen, als invoerhaven van bijzonder belang is.

Ik geef hier de opgave voor zes landen, de vier die het meest genoemd zijn in verband met de Marokkaansche zaken en er ook de grootste belangen hebben en twee kleine landen België en Nederland. Oostenrijk-Hongarije, met een totaal van ruim een millioen (ik bezit niet de gedetailleerde cijfers) staat tusschen Spanje en België in.

De hieronder volgende cijfers betreffende gezamenlijken in- en uitvoerhandel (geld niet inbegrepen) gedurende de drie maanden van 1912 (in franken).

	Havens.	Frankrijk en Algiers.	Engeland en Gibraltar.	Duitschland.	Spanje en zijn eilanden.	België.	Nederland.
Tetoean	121,909	219,204	85,949	176,244	500	10,131	
Tandzier	2,792,498	1,300,681	416,929	705,261	118,718	48,736	
Larasj	513,992	1,496,090	380,000	333,389	34,232	101,250	
Rabat	281,372	718,568	277,229	91,839	36,667	23,854	
Casablanca	5,568,195	3,503,491	1,856,006	539,557	87,216	52,111	
Mazagan	567,080	2,965,105	1,238,751	304,877	38,624	67,342	
Safi	870,787	1,408,585	1,007,922	19,056	419,549	32,879	
Mogador	1,790,272	2,271,781	1,029,771	148,756	82,318	30,002	
Totaal	12,506,105	13,883,505	6,292,557	2,318,974	817,814	366,305	

Het is een opgave van in- en uitvoer tezamen. Maar bijvoorbeeld speelt de uitvoer uit Marokko een kleine rol en in de totale som van 366.305 fr. is voor ruim 300.000 fr. invoer in Marokko.

Men geve zich verder wel rekenschap wat deze cijfers beduiden en trekke geen te snelle conclusiën. Het feit, dat bijv. te Larasj meer dan tweemaal zoveel Hollandsche waren ingevoerd zijn dan te Tandzier en dat Tandzier ook bij Mogador en Casablanca in dezen achterstaat, beteekent allerminst dat Tandzier daarom minder belangrijk voor ons is. Te Tandzier mogen minder Nederlandsche waren ingevoerd worden, voor de Nederlandsche scheepvaart is het daarentegen verréweg het belangrijkste. In de eerste drie maanden van 1912 kwamen er te Tandzier 34 Nederlandsche stoomschepen. In de haven van Larasj zag ik er geen enkel gesignaleerd, zoodat de betrekkelijk aanzienlijke invoer van Hollandsche waren aldaar op buitenlandsche, waarschijnlijk op Deutsche schepen plaats heeft.

In de van 1 Januari—1 April ingevoerde Nederlandsche waren neemt suiker de eerste plaats in voor een bedrag van 123.534 frank, verder werd er voor 47.607 fr. aan kaarsen, voor 39.960 frank aan granen, voor 28.042 frank aan wollen stoffen ingevoerd. Het bedrag aan jenever was 12.826 frank.

BRITSCHE KOLONIËN.

Voor de organisatie van een gewapende burgermacht in Zuid-Afrika, is het volgende ontwerp bekend gemaakt, het vindt, naar beweerd wordt, veel instemming. Het berust op twee grondslagen. 1o. De verplichting van ieder burger van 17 tot 60 jaar in tijd van oorlog door persoonlijke dienst mede te werken tot de verdediging van de Unie in elk deel van Zuid-Afrika. 2o. De verplichting van ieder burger zich in militaire oeffening te bekwamen, de daartoe te doorloopen cursus moet uiterlijk in het 21e levensjaar begonnen, en van den aanvang gerekend over hoogstens 4 jaar verdeeld worden.

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST
ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
levert behalve prachtige levende bloemen en planten, bouquets, bloemwerk, ook zeldzame schoone kunstbloemen en bladeren.
Bij uitstek geschikt voor verzending naar OOST- en WEST-INDIË.

Geïmporteerde Amerik. Schoenen
HEALTH SHOES.

HEULSTRAAT 11

M. A. GREVE - Telef. 417
Specialiteit „EIGENGEMAAKT SCHOEISEL“.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

GROOTE KEUZE

NAJAARS-, HERFST-

EN

WINTERSTOFFEN

Vraagt onze uitgebreide Stalen-Collecties.

KUNST-ATELIER

van GOUDEN en ZILVEREN WERKEN
in diverse stijlen.

REPARATIE- en GRAVEERINRICHTING.

CHR. J. P. DE RUITER, CORN. SPEELMANSTRAAT 31
en WILHELMINASTRAAT 69.
's-GRAVENHAGE.

J. VAN MOORSEL,

SCHOOLSTRAAT 27 - Telefoon 2014.

EERSTE HUIS in Stoffen,

Katoentjes en Flanellettes.

Specialiteit in Witte Goederen en Lingerie's.

F. C. DE BRUYN — MAGAZIJN VAN —
KOLONIALEWAREN EN COMESTIBLES

Levert uitsluitend eerste kwaliteit tot billijke prijzen.

Bij betaling per week of 3 contant 2% korting.

" " " maand 1% " "

INGREDIËNTEN VOOR DE RIJSTAFEL.

DANCKERTSTRAAT 43.

TELEFOON 3361.

VACANT

ALOM BEKENDE MERKEN

van goede kwaliteit, welke tevens goedkoop zijn, te voeren is in het voordeel van elken handelaar. Wendt U daarom tot ons om prijzen voor **TOUR BOWN EN GLORIA (W. K. C.) RIJWIËLEN**, welke door de grootste tokhouders in Oosten West-Indië reeds worden verkocht en met succes. Voor **BANDEN EN RIJWIELONDERDELEN** kunnen wij U de meest voordelige prijzen maken. Aanbevelend,
S. VAN DER BIJL, Waterlooplein 96/8, AMSTERDAM.

TOKO BAHROE

Van Kinsbergenstraat 126, Intercomm.
bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Tel. 4796.
SPECIAAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.
Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

Generaal Beyers is reeds benoemd tot bevelhebber over dit volksleger, evenzoo is reeds in de lagere commando's voorzien.

Volgens Sir Rich. Solomon kan de regeling binnen twee jaren in werking zijn, waardoor Groot-Britannië onthouwen zal zijn van de uitgaven, die het zich nu te getroosten heeft om garnizoenen in Zuid-Afrika te leggen en de verdedigingswerken bij de havens te bezetten.

**

De drie Egyptenaren, beschuldigd van samenwerking tegen het leven van den Khe-dive, Lord Kitchener en den Eersten minister, zijn veroordeeld: Mohamed Iman Wakid tot vijftien jaar dwangarbeid, Mahmoud Taher el Arabi en Mohamed Abdoel Salam tot 15 jaar gevangenisstraf.

**

De besmet-verklaring en de quarantaine van Singapore, wegens pest, zijn opgeheven.

CHINA.

De verwarde berichten over den nieuwen toestand in China geven soms eigenaardige voorbeelden van den strijd om verbeterde verhoudingen met toepassing van echt onderwetsche dwangmiddelen. Zoo wil het plaatsbestuur in Kanton een einde maken aan dobbelspel en het opiumgebruik. Wie zou dit niet toejuichen? Maar het middel is: de doodstraf. Den 1en Juli hadden 25 terechtstellingen plaats wegens daden in strijd met de zedelijkheidswetten.

Zoo moet ook het onderwijs verplicht worden gesteld, maar een telling wees aan, dat van de jongens tusschen 7 en 10 jaar tegen ruim 5000 die school gaan, ruim 7000 staan die geen onderwijs genieten, voor de meisjes is dat respectievelijk ruim 1500 en 9800. Bij die cijfers moet het plots willen invoeren van schoolplicht wel verzet uitlokken, dat weer tot harde tegenmiddelen zal moeten leiden.

President Joeansjikai laat 2 officieren (generaals) beschuldigd van poging tot het verwekken van een revolutie, zonder vorm van proces neerschieten. De Nationale Vergadering heeft hierover inlichtingen gevraagd, maar geschiedt is het intusschen.

Ook voor de middelen mogen de Chineesche staatslieden wel eens moderner begrippen overnemen.

BELGISCH CONGO.

Bij de schitterende feesten in Antwerpen riep de groep, die in den optocht herinnerde aan Conscience's roman „Batavia”, aandacht voor onze koloniën op en zoo kan dit dienst doen als parallel voor de rede, welke koning Albert in de Kamer van Koophandel hield, waarbij hij België vooral als jonge koloniale mogendheid tot krachtig leven opwekte. De voorzitter dier Kamer had vertrouwen uitgesproken in de gevoerde Kongo-politiek en in zijn antwoord zeide Z. M. o.m.:

„Op het uur, dat wij Kongo geheel en rechtzinnig open zetten voor den vrijen handel en wij ons opofferingen getroosten, die steeds in omvang zullen toenemen, is dit betrouwen onontbeerlijk; 't is meer dan ooit noodig, dat overal nieuw en krachtig initiatief zich veropenbare, om aan allen, Belgen en vreemdelingen te toonen, dat wij niet alleen op de hoogte onzer zending, blijven, maar dat wij trachten nog hooger te klimmen.

Dit zullen wij doen zoo in zedelijke als in stof-felijke orde; in afwachting verklaar ik luid, dat België, hetwelk nooit aan zijn woord tekort komt, het recht heeft fier te zijn over het reeds volvoerde werk, fier ook over het program van hooge beschaving en economische scheppingen, waarvan het de verwezenlijking met vuur en overtuiging betracht.

Een volk, wiens arbeidskracht en inrichtingsgeest erkend werd als bij ons, heeft het recht en vreest niet te koloniseeren voor het hooger welzijn der menscheit en in 't belang zijner econom. macht; voor het welzijn der menscheit, met het verheffen van het geestespeil der aan zijne voorgedij onderworpen inboorlingenstammen; in het belang zijner eigen macht, door in den schoot der kolonie winst-aanbrengende en door vooruitgang bezielden ondernemingen aan te wakkeren.”

De koning eindigde met deze woorden:

„Wanneer de lotsbestemmingen onzer kolonie nog onzeker waren deeldet gij het optimisme van Leopold II, en gij hebt niet gearzeld de hulp van uw crediet en den steun uwer ondervinding te verleenen aan eenen vorst, wiens volharding en doorzicht wij allen bewonderen. Wij staan heden voor eene even groote, even verdienstelijke, voor de toekomst van het land even noodige taak: in deze haven, die het voorwerp is van onzen trots, de oude faam recht houden van de economische bedrijvigheid der Belgen.”

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Een malaria-bestrijdingsmiddel.

Bekend is het — aldus lezen wij in *De Aarde en haar Volken* — met hoe groote ambitie men de malaria heeft bestreden door de vernietiging van het muggenheir, dat de gevreesde koorts en vele andere ziekten ook nog verspreidde. In Italië, in Brazilië en elders zijn moerassen drooggelegd; men heeft vijvers, grachten en kanalen belegd met een laag petroleum; de huizen heeft men met ijzergaas afgesloten en heele woningen aldus ontoegankelijk gemaakt voor het ziektekiemen overbrengende insect.

In Texas nu heeft een bacterioloog van naam, Dr. Charles Campbell, er iets anders op bedacht. Hij kweekt en bewaart op de plaatsen, die als ongezond bekend staan, heele massa's vlermuizen, welke dieren veel vliegen en muggen verorberen. Zoo kan men dichtbij San Antonio in een streek, waar vroeger in hevige mate de malaria heerschte, een houten pyramide zien van een twaalfal meters hoog, op vier palen rustende, en aan alle vier schuine kanten voorzien van langwerpige openingen als bij de jalouzieën. Dat is een voliëre voor vlermuizen. De uitvinder heeft de vlermuizenwoning voor de dieren zoo geriefelijk mogelijk ingericht; er heerscht een aangename duisternis in het verblijf, waar de vijanden van de vlermuizen niet kunnen binnendringen; die laatste vinden er zitplaatsen en stokken, waar ze zich rustend aan kunnen hangen, een goede temperatuur en veiligheid.

Met een ladder kunnen, zoo noodig, de bewakers de herstellingen aanbrengen; de vloer is los en kan worden weggenomen, om de voliëre te reinigen, maar ook om daardoor een voortreffelijken mest te krijgen, die duur wordt gekocht, want de vlermuizengano wordt zeer op prijs gesteld. Die verkoop maakt de kosten van de oprichting der pyramiden volkomen goed. En sedert nu de vlermuizen voliëre bestaat te San Antonio, is de malaria er verdwenen, daar de vlermuizen meer muggen verdolgen, dan welke visch ook larven verslindt aan de oppervlakten van plassen en moerassen.

Is koffie een nuttig genotmiddel?

Het *Mbl. t. d. Vervalsch.* schrijft: In deze dagen van bestrijding van alcohol en tabak komt ook steeds sterker de vraag ter sprake, in hoeverre ook andere genotmiddelen schadelijk voor de gezondheid geacht kunnen worden. Teneinde deze vraag op afdoende wijze te beantwoorden, wordt dan de meer en meer gebruikelijke weg van het experiment gekozen.

Een Amerikaansche hoogleeraar, Holingworth, verbonden aan de Columbia universiteit, achtte de vraag, of koffie schadelijk is voor de gezondheid, zoo belangrijk, dat hij zich de moeite heeft getroost een heele reeks experimenteële onderzoekingen in te stellen naar de physiologische werking van de cafeïne. Naar hij mededeelt, namen hij en zijne assistenten in een speciaal daartoe ingericht laboratorium proeven bij 16 personen van beiderlei kunne die zich bereid verklaard hadden de proef zoolang voort te zetten als de hoogleeraar noodig en nuttig oordeelde. De methoden waren streng wetenschappelijk en gingen met tal van voorzorgsmaatregelen gepaard. De proefpersonen ontviagen deels cafeïne deels melksuiker, beide in capsules, zoodat zij niet wisten, welke der beide stoffen hun werd toegediend. Na het gebruik hadden de proefpersonen lichaams oefeningen uit te voeren en werden zij onderzocht op snelheid en juistheid van rekenen, vlug typewriten, enz. De proeven, welke vijfmaal per uur herhaald werden en 76.000 bepalingen noodzakelijk maakten, gaven als einduitkomst, dat zoolang het lichamelijke als arbeidsvermogen door matig gebruik van cafeïne toenam. Bij het typewriten gaf cafeïne bijv. zoolang sneller schrift als minder fouten. De opwekkende invloed van het genotmiddel begon reeds binnen een uur na het gebruik en duurde in het geheel 6 à 7 uur.

Nieuwe publicatiën over thee.

De heer Th. P. J. G. Op de Coul, procuratorhouder der firma Van der Werf en Hubrecht te Amsterdam, heeft een werkje geschreven, waarvan de titel luidt: *Nederlandsch-Indische thee-ondernemingen en hunne waarde voor den belegger.* (Amsterdam, J. H. de Bussy.)

Reeds gedurende vele jaren bestaan er talrijke Indische thee-ondernemingen, waarvan de aandelen en obligaties voor beleggingsdoeleinden gezocht worden. Wat de Nederlandsch-Indische maatschappijen betreft, werden deze beleggingen bijna uitsluitend gewonnen door bij de cultuur betrokkenen en hoewel de aandelen van goedbeheerde ondernemingen bewezen hebben een uitstekend bezit te zijn, is toch van eene groote belangstelling voor theewaarden in Nederland nog zelden sprake geweest.

Aan de Amsterdamsche beurs bleef de handel in theewaarden in hoofdzaak beperkt tot de „incourante” soorten, terwijl op de officieel genoteerde aandelen zoo weinig de aandacht werd gevestigd, dat zij reeds spoedig tot de minder-courante waarden behoorden en er dikwijls in maanden geene afdoeningen plaats vonden.

Volgens schrijver zijn de redenen daarvan deze, dat de Nederlandsche belegger te weinig bekend is met de toekomstkansen van dergelijke papieren, de vooruitzichten van de thee-cultuur en de markt van het product zelf.

Na een kort overzicht van de geschiedenis der cultuur, dat wij hieronder grootendeels laten volgen, en eenige bijzonderheden betreffende de markt van het artikel, bespreekt schr. een twaalfal Nederlandsche en Indische maatschappijen, waarvan de aandelen ook in Nederland verhandeld worden, overtuigd als hij is, dat hieronder voor den belegger nog een prachtig speculatief materiaal te vinden is. Van de geschiedenis der thee vertelt schrijver in hoofdzaak het navolgende:

Afkomstig uit Britsch-Indië, waar de thee-heester in het wild groeide op de landen, gelegen op de Z.-O. hellingen van het Himalay-gebergte, is de plant waarschijnlijk later overgebracht naar China. De bereiding van den nu internationalen drank is ook, zoover wij weten, door de Chinezen gevonden. Aan de Hollanders komt de eer toe het theegebruik in Europa te hebben bekend gemaakt. Door hun handel in het verre Oosten met Chinezen en Japannezen leerden zij de thee (naar het Chineesche „tcha”) kennen en brachten op hunne terugreizen het geurige kruid mede.

Reeds in 1641 prees een toenmaals bekend Amsterdamsch geneesheer, Tulpius geheelen, den drank bereid uit het ingevoerde product. In 1667 werd de thee in Frankrijk aanbevolen door een dokter Souquet, terwijl voor dien tijd, omstreeks 1660, in Engeland de meer gegoede burgers reeds een ruim gebruik van den drank maakten.

Uit China werd de theestruik overgebracht naar alle oorden van de wereld. Engelse planters voerden de heesters terug naar Britsch-Indië en Ceylon; in 1763 werden de eerste planten door Franschen in Europa gebracht, waar in Zuid-Frankrijk aanplantingen werden beproefd, die mislukten. In 1812 kwam de theeheester in Brazilië, terwijl zij in 1825 op Java werd ingevoerd. Doch eerst in 1840 werd op Java gedacht aan eene regelmatige cultuur, en wel op initiatief van de Ind. Regeering. In de nabijheid van den berg Salak in de Preanger, kwam de eerste plantage tot stand. Met particulieren contracteerde de Regeering voor de ontginning van het land, doch het gouvernement leed gedurende eenige achtereenvolgende jaren met de exploitatie groote verliezen, daar de contractanten niet de noodigen zorg besteedden aan de bereiding van het product. Daarom werd besloten de plantages in huur aan de contractanten over te geven en deze zelf het product te laten verkoopen.

Intusschen waren in de Preanger-Regentschappen meerdere thee-ondernemingen geopend en kwam de Java-thee naast de Chineesche en Britsch-Indische op de wereldmarkt.

En thans? Volgens eene opgave van eene door de afdeling „Nijverheid en Handel” gehouden enquête bestonden op Java op 1 Januari 1912 202 thee-ondernemingen, waarvan in de Preanger alleen 136. In 1911 werd door eenige bekende Java-planters een onderzoek gedaan op Sumatra, waar zij in de Padangsche Bovenlanden en aan de Noord-Oost-kust streken aantreffen, die zich zeer goed voor de thee-cultuur eienen. Op Sumatra's Westkust werden op de onderneming Tanang Taloe reeds gunstige resultaten verkregen.

Tot hier volgen wij den heer Op de Coul; een tweetal andere publicatiën over thee van recenten datum zijn:

1o. Eenige oorzaken voor de verbetering in de kwaliteit der Java-theeën gedurende de laatste 10 à 15 jaren (Resumé eener voordracht, gehouden ter gelegenheid van de Koloniale Landbouwtentoonstelling te Deventer, door Dr. A. W. Nanninga), opgenomen in de Indische Mercur van 13 Augustus j.l.; en

2o. een opstel van P. Martell, getiteld: Teeanbau auf Java, verschenen in het Augustusnummer van de Tropenflanzer.

Gambircultuur in de Buitenbezittingen.

Gambir is de gestolde en gedroogde getah, welke verkregen wordt uit de bladeren van den gambirheester (Uncaria Acida Roxb), een klimplant behoorende tot de familie der Rubiaceae.

Dit product, dat sterk looizuurhoudend is, wordt aangewend in bierbrouwerijen, in looierijen en in de geneeskunde. De Inlander gebruikt het bij het pruimen van siri. De Buitenbezittingen produceeren alle gambir, zoowel die voor de consumptie in N-

Indië, als die, welke bestemd is voor de wereldmarkt.

No. 15 en 17 van den 2en jaarg. der Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel, bevatten een uitvoerig artikel, waarin de cultuur in de gambir-produceerende gewesten der Buitenbezittingen behandeld wordt. (Een resumé geeft de Ind. Mercur van 13 Augustus).

De groote beteekenis van dit handelsartikel, dat aan de markt wordt gebracht als gimbir, cutah, cateh en catechu, moge blijken uit de volgende cijfers.

De geheele uitvoer uit Nederlandsch-Indië naar het buitenland bedroeg in 1907 10.126.854 K.G., 1908 7.511.630 K.G., 1909 6.856.410 K.G., en in 1910 7.328.718 K.G.

Het grootste gedeelte wordt verscheept naar Singapore. In de drie laatste jaren bedroeg dit respectievelijk 93%, 95% en 74% van den geheelen uitvoer, waaruit volgt, dat Singapore jaarlijks steeds minder van de gambir uit N.-Indië tot zich trekt.

Onze nationale scheepvaart.

Van de hand van den heer P. A. F. Blom, 1e Luit. Inf. O. I. L., is een brochure verschenen, getiteld: „Onze nationale scheepvaart op en in O.-Indië”. (Nijmegen, J. H. Schippers), waarin de schr. aanvangende met de 19e eeuw, een beeld geeft van het meer en meer in beteekenis toenemend scheepvaartverkeer op- en door den Indischen Archipel. Tal van schepen, zoowel van de Mij. Nederland, als van de Rotterd. Lloyd, de Kon. Paketvaartmij. en de Java-China-Japan-lijn zijn tusschen de vlot geschreven tekst afgebeeld.

Animisme op Halmahera.

Zending J. Fortgens doet in het jongste Nr. van de Nederlandsche Zendingsbode enkele grepen uit het animistische volksleven op Halmahera, waarin men merkwaardige uitspraken verneemt.

Letterlijk citeeren wij: „De animisten stelen niet. Toen Br. Fortgens op eens naar Java moest gaan om gezondheidsredenen en alles achter moest laten, vond hij het na 8 maanden in de beste orde terug. Maar toen elf jaar geleden de Mohammedanen op de post van Br. v. d. Roest, op de Oostkust wraak wilden nemen op de Christenen en de zending uit voorzorg zijne vrouw wegbracht, vond hij bij zijn terugkomst al de kerstgeschenken gestolen... door de Christenen. Deze menschen zweefden nog tusschen hemel en aarde, zij hadden nog geen houvast, de vrees voor de geesten was geweken, maar zij kenden nog niet de vreeze Gods.”

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 tot 6 uur 's namiddags;

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 24 Juli 1912; De Locomotief t/m 23 idem; Het Soer. Handelsblad t/m id; De Sumatrapost t/m 27 idem; De Sumatrabode t/m 28 idem; Tjahaja Sumatra t/m idem; De Ind. Mercur no. 34; Weekblad voor Indië no. 14; De Banier no. 29; Handelsberichten v/h Ministerie van Landbouw; Maandblad v/d Vereen. voor Vrouwenkiesrecht no. 10; Reizen en Trekken no. 8.

MEDEDEELINGEN.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

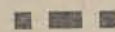
Ter vervulling van de betrekking van verpleegster bij het krankz. wezen in Ned.-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden gediplomeerde krankzinnigenverpleegsters, die niet jonger dan 30 jaar en niet ouder dan 35 jaar zijn.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van 60 gld. 's maands, met drie jaarlijkse verhoogingen van 10 gld. 's maands, tot een maximum bezoldiging van 90 gulden 's maands, benevens vrije huisvesting, voeding en geneesk. behandeling.

Voor de berekening van wachtgeld, non-activiteits-traktament, verloftraktament, pensioen en contributiën aan het weduwen- en weezenfonds van burgerl.

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, 's-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902.

**BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN**

DE GROOT & DIJKHOFFZ
voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON
PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG
LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE
INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

**Dames- en Heeren-
Mode-Artikelen.**

VAN BOMMEL,
VLAMINGSTRAAT 8-10 - Telef. 5501.
Handschoenen.

GEOPEND
DE RIEMERSTRAAT No. 111.
Uitzending van Diners van af 80 cent en hooger.
Koude en warme Schotels en de bekende
HORS D'OEUVRE VARIEES.
O. F. DE VRIES,
v/h. Chef-Kok Hotel „Victoria”, Spuistr., Den Haag
Bekroond op verschillende Kokerijtentoonstellingen met hoogste onderscheidingen.

HUTKOFFERS en DEKSTOLEN.

PERRY & Co. 20 HOOGSTRAAT
:- DEN HAAG. :-

**NEDERLANDSCH-INDISCH
ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.**
's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.

CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

ambtenaren wordt het traktement verhoogd met 75 gld., zijnde het bedrag der aan de gediplomeerde verplegers en verpleegsters toekomende materiële voordeelen.

De gewone contributie aan de pensioenen bedraagt 2 pCt., aan het weduwen- en weezenfonds 5 pCt., terwijl bij eerste indiensttreding ten behoeve van laatstgenoemd fonds bovendien is te voldoen ééne maand van het aanvangstraktement, welke contributie in maandelijksche termijnen van het traktement wordt ingehouden.

Aan de uitzending uit Nederland is verbonden:

a. eene gratificatie ten bedrage van 300 gulden voor uitrusting;

b. eene voorloopige bezoldiging van 60 gulden 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en

c. overtocht naar Batavia voor Gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse.

Uitzending heeft niet plaats, dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van fysieke geschiktheid.

De uit te zenden verpleegsters moeten zich schriftelijk verbinden, om, ingeval zij niet binnen den haar aangewezen tijd naar Ned.-Indië vertrekken, of om andere redenen dan wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, ter beoordeeling van de Regeering, binnen vijf jaren na hare aankomst op Java uit 's lands dienst ontslagen worden, terug te geven wat is betaald wegens gratificatie voor uitrusting en wegens overtocht naar Indië.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 September 1912 aanmelden bij het Departement van Koloniën bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van:

a. diploma;

b. geboorte-akte;

c. bewijs van goed waatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer, door den burgemeester harer woonplaats.

(Ned. Staatscour. van 13 Aug. 1912. No. 188.)

Ter benoeming tot aspirant ingenieur bij den post-telegraaf- en telephoondienst in Ned.-Indië kan één ingenieur derwaarts worden uitgezonden.

Ervaring op het gebied van zwakstroomtechniek strekt tot aanbeveling.

In aanmerking komen de onderstaande volgorde:

1o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aantekening volgens artikel 15 van het Kon. besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad no. 227), of, zoo deze er niet zijn zij die in het bezit zijn van een diploma voor electro-technisch ingenieur, behaald aan eene buitenlandse Hoogeschool of Universiteit;

2o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electro-technische ingenieurs;

3o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs;

4o. officieren die hunne opleiding hebben genoten aan de Kon. Militaire Academie te Breda of aan het Kon. Instituut voor de marine te Willemsoord, mits in het bezit van een diploma voor electro-technisch ingenieur, behaald aan eene buitenlandse Technische School Universiteit.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 September a.s. bij gezegd adres, te wenden tot het Departement van Kol. onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending uit Nederland is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 1e kl., e. q. ook voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting, ten bedrage van 1500 gulden;

c. eene voorloopige bezoldiging van 150 gld. per maand, ingaande met den dag van inscheping naar N.-Indië, tot dien waarop het activiteitsstraktement ingaat;

De bezoldiging van aspirant-ingenieur bij den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederl.-Indië bedraagt 300 gld. 's maands, terwijl bij goede plichtsbetrachting na twee jaren diensttijd bevordering volgt tot ingenieur, aan welke betrekking is verbonden eene bezoldiging van 400 gld. 's maands, met zes driejaarlijksche verhoogingen, elk van 100 's maands, tot een maximum van 1000 gld. per maand.

Voor den dienst der Staatsspoorwegen in Nederl.-Indië worden gevraagd elf opzichters der werkplaatsen waarvan zeven voor de afdeling „ijzerbewerking” en vier voor de afdeling „houtbewerking” zijn bestemd.

Voor de afdeling „ijzerbewerking” worden gevraagd:

twee bekwaame ketelmakers, liefst ook op de hoogte van het smidsvak;

een bekwaam draaiersbaas;

een gieter, liefst ook op de hoogte van het smidsvak;

een bekwaam draaiersbaas;

een gieter, liefst ook op de hoogte van bankwerken, en

drie bekwaame locomotiefmonteurs.

Voor de afdeling „houtbewerking” worden gevraagd:

een bekwaam rijtuigbouwer en

drie bekwaame wagenlichters en wagenbouwers, liefst met eenige kennis van modelmalen.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van 150 gld. 's maands, met driejaarlijksche traktementsverhoogingen van 25 gld. 's maands, tot een maximum van 225 gld. 's maands.

Wijders worden toegekend overwerkgeden/wegens buiten de vastgestelden werkduren verrichten arbeid, en buitengewone belooningen en premieën, voor buitengewone ijver, voor betoonde onverschrokkenheid in gevaar of bij ongevallen, voor goede dienstbetrachting en voor alle andere aan den lande bewezen diensten, die geacht kunnen worden geleid te hebben tot besparing van uitgaven of vermeerdering van inkomsten.

De titularis is burgerlijk ambtenaar, zoodat op hem van toepassing zijn alle bestaande of nader vast te stellen bepalingen omtrent de burgerlijke pensioenen en verloven en hij deelgerechtigde is in het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen.

Het pensioen bedraagt per jaar driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 124 maanden.

Het weduwpensioen bedraagt per maand 16 pCt. van het hoogste gedurende twee jaren genoten maandelijksche traktement, dan wel van het gemiddelde van twee jaren. Daarbij komt eenige onderstand voor de kinderen.

Aan de uitzending uit Nederland is verbonden:

a. een voorloopig traktement van 50 gld. 's mnds. ingaande met den dag van inscheping naar Nederl.-Indië en voortdurende tot den dag, waarop, volgens de bestaande bepalingen het activiteitsstraktement daar te lande ingaat;

b. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse, e. q. ook voor het wettig gezin;

c. eene gratificatie voor uitrusting van 500 gld. en

d. de verplichting om — wanneer men binnen vijf jaren na aankomst op Java den dienst verlaat om andere reden, dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, ter beoordeeling van de Regeering, of, wanneer men niet binnen den aan te wijzen termijn naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt — de gratificatie voor uitrusting en overtochtskosten, benevens andere kosten, welke met zijne uitzending in verband staan, terug te betalen.

Daarvoor wordt eene schriftelijke verbintenis gevorderd.

Van fysieke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek onderzoek vanwege het Dept. van Koloniën.

Sollicitanten moeten zich vóór 15 September a.s. aanmelden bij een op zegel geschreven request, aan het Dept. van Koloniën, onder overlegging van:

1o. getuigschriften van de fabrieken en werkplaatsen waar zij gewerkt hebben;

2o. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats na dagteekening dezer;

3o. een bewijs van voldoening aan de nationale militie, afgegeven door den burgemeester der betrokken gemeente, en

4o. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten inhouden of de sollicitant al dan niet is gehuwd en e. q. het aantal en den leeftijd zijner kinderen.

(Ned. Staatscour. van 17 Aug. 1912. No. 192.)

Ter vervulling van de betrekking van derde stuurman bij de Gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden uitgezonden personen, niet ouder dan 22 jaar, die met goed gevolg hebben afgelegd het examen bedoeld in het bij Kon. besluit van 15 October 1909 no. 36 (Ind. Staatsbl. no. 592) gevoegd programma letter C, waarvan exemplaren voor belanghebbenden verkrijgbaar zijn bij afdeling Personeel van het Ministerie van Koloniën, dan wel in het bezit zijn van een Nederl. of Nederlandsch-Indisch diploma voor derde-stuurman groote stoomvaart.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van 70 gld. 's maands en eene indemniteit voor voeding van 40 gld. 's maands. Voor de berekening

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”,
- SPUISTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.
GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT — ELECTRISCH LICHT — CENTRALE VERWARMING.
80 KAMERS EN SALONS.
PLATS DU JOUR 50 Ct. — DINERS VAN f1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

L. LANGE
LEVERANCIER VAN Z. K. H. PRINS HENDRIK DER NEDERL.
— HERTOG VAN MECKLENBURG.
LANGE VOORHOUT no. 86, Tel. no. 829, 's-GRAVENHAGE.
Havana-, Hollandsche- en Duitse
— SIGAREN SIGARETTEN. —

P. J. VAN LEEUWEN & ZOON,
VEENESTRAAT 41, WEIMARSTRAAT 4b,
hoek Koningsplein.
Kantoorbenoedigheden, Luxeartikelen,
Lederwaren.
Speciaal adres der meest gerenommeerde
VULPENHOUDERS.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.
ONDERGOEDEREN
OOK IN ECHT JAEGER.

VACANT

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 - DEN HAAG.
KANTOORBOEKHANDEL
Agentuur van J. C. König & Ehardt, Hannover.
Magazijn van TEEKENBEHOEFTE.
— VULPENHOUDERS. —

PATISSERIE
D. W. VAN GEEST
Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851
— SPECIAAL ADRES —
INDISCHE SPEKKOEK

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.
LOGIES met ONTBIJT vanaf f1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f0.50, DINERS vanaf f0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.
Aanbevelend, v. ZEBEN.

STOOMKOFFIEBRANDERIJ
— en THEEHANDEL —
P. D. SCHILTE
32 Groenmarkt :: DEN HAAG
— Opgericht 1868 - Telefoon 2539. —

en pensioenen, contributiën daaraan, wachtgelden, on-activiteitstraktementen, verlofstraktementen en ontributiën aan en bedelingen uit het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren, wordt het traktement met 100 gulden verhoogd.

Aan de uitzending uit Nederland is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagiers der 2de klasse e. q. ook voor het wettig gezin;

b. een gratificatie voor uitrusting ten bedrage van 400 gulden;

c. eene voorloopige bezoldiging van 25 gld. per maand, ingaande met den dag van inschepping naar Nederl.-Indië, waarop vóór het vertrek uit Nederl. ééne maand voorschot kan worden uitgekeerd.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 September 1912 bij gezegeld adres te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van de vereischte stukken.

Voor den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederl.-Indië wordt gevraagd een **telefoonopzichter der 2e klasse**, aan wien, indien hij kan bewijzen practisch ervaren te zijn, eene bezoldiging van 200 gld. 's maands kan worden toegekend. Aan de betrekking van telefoonopzichter der 1e klasse is verbonden eene bezoldiging van 225 gulden, met twee driejaarlijksche verhoogingen van 50 gulden alzo tot een maximum van 325 gld. 's maands.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich voor 15 September a.s. bij gezegeld adres te wenden tot het Dept. van Kol., onder overlegging van de vereischte stukken.

Aan de uitzending uit Nederland is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse, e. q. ook voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van 750 gulden;

c. eene voorloopige bezoldiging van 100 gulden 's maands, ingaande met den dag van inschepping naar Nederl.-Indië tot dien waarop het activiteits-traktement ingaat.

Voor het scheikundig laboratorium van de pyrotechnische werkplaats te Bandoeng wordt gevraagd een aan eene Nederlandsche Universiteit gepromoveerde **doctor in de scheikunde**, die den leeftijd van 30 jaar niet heeft overschreden en bewijzen kan overleggen, dat hij in ruime mate practisch ervaren is.

Zij, die eene speciale studie hebben gemaakt van de leer der explosiefstoffen zullen de voorkeur genieten.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van 500 gld. per maand, met vijf tweejaarlijksche verhoogingen elk van 50 gld. 's maands, zoodat/zal worden bereikt een maximum traktement van 750 gulden 's maands.

Voorts wordt genoten vrije genees- en heelkundige behandeling, ook voor het gezin (e. q. ook verloskundige behandeling) zoodat geneesmiddelen.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene gratificatie voor uitrusting van 2000 gld.

b. overtocht naar Nederl.-Indië als gouvernementspassagier der eerste klasse, casu quo ook voor het wettig gezin;

c. een voorloopig traktement van 250 gulden per maand, ingaande met den dag van inschepping naar Nederl.-Indië en voortdurend tot den dag waarop het activiteitstraktement volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat.

Zij, die zich in genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederl.-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 15 September a.s. bij een op zegel geschreven request tot het Dept. van Kol. wenden onder overlegging van de vereischte stukken.

Hij is rechtstreeks ondergeschikt aan den directeur der pyrotechnische werkplaats en zal optreden als chef van het scheikundig laboratorium aan die werkplaats en als zoodanig worden belast met de leiding der werkzaamheden in dat laboratorium en het opstellen van rapporten ter zake, terwijl hem door den directeur der pyrotechnie bijzondere werkzaamheden kunnen worden opgedragen, welke meer bepaaldelijk op de chemie betrekking hebben. (Ned. Staatscour. van 19 Aug. 1912. No. 193.)

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 19 Juli 1912. No. 58.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: tien maanden verlof aan den 2en commissaris J. H. G. Haspel.

Ontslagen: op verzoek eervol de assistent-resident der Palembangse Bovenlanden W. L. van Troos-

tenburg de Bruyn; de klerk Mej. U. E. Cornfield en J. J. Smits; de commies D. Rodrigues en de klerk Mej. M. P. Edwards van Muijen.

Benoemd: tot adjunct-inspecteur bij de inspectie van Financiën P. J. A. A. Cremer en E. A. Boschart; tot controleur de secretaris J. C. van der Meulen; tot secretaris der res. Lampongsche districten M. G. J. Julsing; tot adspirant-houtvester W. Beeking; tot commies W. L. Kuik; tot onderwijzer 2e kl. A. Ch. W. van Es, H. P. van der Laak, H. D. Schouten, U. de Graaf, J. C. de Kok, A. C. van Oeffelen, H. N. Klooster, J. W. Lankhorst, C. A. Weimar, S. Polak en H. Apetz; tot politie-opz. 1e klasse A. A. Briedé.

Tijdelijk benoemd: tot ingénieur bij de S.S. op Java H. C. Petersen.

Gesteld: ter beschikking van den Directeur van Financiën de ambtenaar J. W. Roessingh van Irtson; van den Directeur der B. O. W., D. E. Bamberg.

Benoemd: tot wedana van Djepon Mas Soemadi; van Bandjaran Mas Samadi; van Tordjoen Raden Noto Prawiro; van Timoerdjaja Mas Djajaninsastro, van Balega Mas Singo Atmodjo.

Ontslagen: de luitenant der Chineezen te Terempa Tan Yo Tjeng.

Benoemd: tot luitenant der Chineezen te Terempa Tsoa Hi Jang; tot contr. H. K. Manupassa.

Overgeplaatst: naar Gombong de onderwijzeres Mej. A. Kist; naar Tjimahi de idem. Mevr. A. J. A. de Voogt geboren Eg.

Geplaatst: te Tjilatjap de onderwijzeres Mej. H. J. van der Mandele.

Benoemd: tot onderwijzer 3e kl. te Blitar H. A. Overeem.

Tijdelijk werkzaam gesteld als onderwijzeres 3e kl. te Bonthain Mevr. E. Jonkmans—De Jong.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en luit.-kw.-meester H. J. F. Roqué.

Ontslagen: op verzoek eervol de luit.-kolonel der infanterie A. P. van de Siepkamp; de kap. der inf. E. L. de Kok; de 1e luit. der inf. J. W. Hoekman, de 1e luit.-kwartiermeester F. Janszen; de 1e luit. der infanterie B. C. M. Martens.

Bevorderd: tot 1en luit. de 2e luit. der infanterie H. A. van Neden; tot luit.-kolonel de majoor der genie K. L. Slors; tot 1en luit. de 2e luit. der artillerie O. Peltzer.

Hersteld: in activiteit de luit.-kol. der artillerie R. de Waal.

Uit de Javasche Courant van 23 Juli 1912. No. 59.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den onderwijzer J. Boesveld en A. O. Hinze, zes maanden aan den ingenieur W. C. van Kuijk.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerken Meijfr. L. G. A. Dezentje en W. Rutgers.

Benoemd: tot controleur voor de belastingen te Batavia J. Jansen; tot hoofdopziener bij het boschwezen D. C. Strauss; tot commies 3e kl. P. M. J. Steijns; tot wedana van Karanglo Raden Pandji Amiprodo; van Ngantang Raden Koesoemo Adinoto; tot luitenant der Arabieren te Bima Said Achmad bin Djajar Mochdar; tot controleur in de afdeeling Amboina W. R. March.

Geplaatst: in de residentie Zuider- en Oosterafd. van Borneo de controleur R. A. A. W. Schreuder; tot leeraar te Semarang E. Zur Kleinsmiede.

Ontslagen: op verzoek eervol de onderwijzeres 2e kl. Mej. A. van Hengel.

Overgeplaatst: naar Soerakarta de onderwijzer A. L. van den Berge; naar Pontianak de idem J. C. Kok.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en commies L. J. M. de Fauwe.

Benoemd: tot militairen commandant van Riouw de majoor R. de Bruijn; tot magazijnweester 3e kl. C. W. van Oijen.

Bevorderd: tot luitenant-kolonel der infanterie J. J. Engelen, A. C. L. de Klerck; H. W. de Back, R. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt en W. B. J. A. Scheepens; tot majoor der inf. de kapiteins F. J. Veltman en H. Lamberts.

Benoemd: tot adjudant van den militairen commandant van Sumatra's Westkust de 1e luit. adj. D. van Schreven; tot onderluitenant der inf. J. A. Kilsdonk.

Hersteld: in activiteit de kapitein der artillerie J. B. van der Poll en de 1e luit. der infanterie J. J. de Vries.

Geplaatst: te Batavia de luit.-kol. der artillerie R. de Waal.

Ontslagen op verzoek eervol: de derde machinist bij de gouv. marine A. E. Fransz.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, Reinkenstraat 56.

Acht dames en één heer voor pianolessen. Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal. Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdaete middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch. Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen. Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal. Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen. Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H-acte heeft. Een juffrouw, oud 34 j., P. G., wenschtals kinderjuffrouw naar Indië te gaan, was reeds 2 jaar te Batavia als zoodanig werkzaam. Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden. Vijf jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië.	Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie. Drie geg. Ond.-Officieren O.-I. L., waarvan één is gedipl. ziekenverpleger, voor eenig administratiewerk, geldinkasseeren, magazijnmeester. Eene Dame voor zanglessen. Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht. Eene Dame v/h. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen. Twee geg. O.-I. mil. v. oppasser of magazijnknecht. Een heer voor muzieklessen. Eene Dame voor administratieve werkzaamheden. Twee bekw. linnennaaiers, waarvan een uit naaien gaat van 9-5 uur. Beschikb. voor de reis naar Indië vijf zeebaboes en 1 mannelijke Inlandsche bediende. Eene officiersweduwe voor assistentie of besturing van eene huishouding.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid. Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage, A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage, D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage, W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage, Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	<p>Maleisch }
Javaansch }
Soendasch }
Atjehsch. }
Javaansch. }
Maleisch. }
Javaansch. }
Javaansch. }</p> | <p>gediplomeerd.</p> |
|--|--|----------------------|

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÛS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

BOUWT

OP

„Oud-Wassenaer“ - „Groot-Haesebroek“,
„De Pauw“ of „Backershaegen“.

Inlichtingen te bekomen bij de bekende
: _____ Kantoren. _____ :

WISBRUN & LIFFMANN.
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

GEBR. DE RIDDER

LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALFS-,
LAMS- EN VARKENSVLEESCH.

Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Geregelde bezorging door alle wijken van
's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.

VALERIUSSTRAAT - hoek Dunckerstraat - DEN HAAG.
INTERC. TELEFOON 2648.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :-: VRAAGT CATALOGUS.

Gummi

DAMES-MANTELS

van af
f 15.-

Martin Schiff
Hoogstraat 36
Den Haag

VACANT

Gemeubeld te huur

tegen NOVEMBER, centraal gelegen, in
DEN HAAG, een klein heel huis met Bad-
kamer, voor een half jaar of langer, à f 100
per maand.

Schriftelijk te bevragen Balistraat, 45B.

Leverancier van H.M. de Koningin

MAISON DE BONNETERIE.

Tijdelijk HULPGEBOUW tegenover het Stadhuis DEN HAAG.

Grootst gesorteerde Magazijnen in elegante Dames- en Kinderconfectie.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters „OLYMPIA-THEATER”

=O= ELITE BIOSCOPE =O=

PRINS HENDRIKPLEIN 3 = Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.

ENTRÉE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

A. VAN MEURS v/h. **R. TUIJT**
Piet Heinstraat 18 :: 's-GRAVENHAGE
TELEFOON 1784

COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ - DECORATEUR
BEDDENMAKERIJ - STOFFEERDERIJ
en VERHUIZINGEN.

NEDERLANDSCHE ELECTRISCHE OXIGENOL of NATUUR WASCH-, BLEEK- en STRIJKINRICHTING
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.

OXIGENOL is zuurstof, vervangt CHLOOR.

Volgens Dr. FURNEÉ's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen. Apreteeren van alle soorten GORDIJEN. Wasschen van DEKENS en SPREIEN.

VACANT

HOTEL-RESTAURANT SANTOSA.

Telefoon 1896. - 's-GRAVENHAGE.

Indisch Restaurant PIEPER BAARS

PRINS HENDRIKPLEIN 3a 3b, 4.

Plat du Jours vanaf f 0.80.

Diners vanaf f 1.—.

Uitzending van alle gerechten en Diners.

Aanbevelend:

L. HANNEMANN, Eigenaar.

VACANT

GLER IES MODERNES I. DE VRIES

Hoogstraat 4 - TELEF. 815 DEN HAAG,

is het ruim **gesorteerdste** en beslist **goedkoopste** adres hier ter plaatse voor het aanschaffen van **Ongegarneerde en Gegarneerde Dameshoeden**. Enorme keuze in FANTASIES, VEEREN, BLOEMEN, ZIJDEN en FLUWEELEN LINTEN, Enz. Enz.

I. DE VRIES - Hoogstraat 4.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

Plat du Jour à f 1.—.

Diners vanaf f 1.50.

Uitzending van allerlei Schotels en Gebakken met verhooging van :: bezorgloon. ::

VAN SEVENTER & PALUDANUS
Vlamingstraat 21,
DEN HAAG - Teleph. 4214.

Eerste klasse en toch het goedkoopst adres voor Heerenkleeding naar maat. SPECIAAL ADRES voor Uitrustingen.

WAT brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING? DAT

men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.

HET AANGEWEZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT **LIJNKAMP'S KLEEDINGMAGAZIJN** GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

VACANT.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor de noodlijdenden op Bonaire en Aruba de som van f

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

O. C. L. VOSVELD, Opticien, Hof-, Rijks- en Gemeenteverancier - KORTE POTEN 42. - Telefoon 3957 - 's-GRAVENHAGE.

GELIEVE S.V.P. OP NAAM EN WOONPLAATS TE LETTEN.
 Specialiteit in Gouden Brillen en Pincenez, Barometers, Thermometers, Veld-, Theater- en Marinekijkers, Breukbanden, Buikbanden en verdere instrumenten. — Maatnemen en aanleggen v. Dames geschiedt door vrouwelijke behandeling.
 Specialiteit in ANATOMISCHE MODELLEN.

A. A. BOLT

CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f - 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

VACANT

VACANT

Weekblad voor Indië

onder Hoofdredactie van
M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den
agent voor Nederland: Uitgevers
Maatsch. „Het Gemeenschappelijk
belang” Nieuwe Molstraat 20,
DEN HAAG

H. W. v. d. H. en I. M.

VERSCHIJNT IN 4 VERSCHILLENDE ÉDITIES.

Is U reeds geabonneerd? Zoo niet, lees dan dit oordeel!

Ieder verstandig man beschouwt het luttele bedrag voor een abonnement, als het aangenaamste en meest vruchtdragend leergeld, wegens de vele zakenkennis, die hij wekelijks uit het weekblad opdoet en het nuttig nieuws, dat hem 13 x voor 55 cts. wordt geboden.

Geef uw beroep en duidelijk adres op en U ontvangt fo. en gratis een proefnr. van het vakblad in uw bedrijf.

Administratie van het Weekblad,
AMSTEL 18, AMSTERDAM.

VACANT

Fournisseurs de S. M. la Reine.

Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOLERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

NEDERLANDSCHE VEGETARIËRSBOND.

Secretariaat, Brochurehandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE”

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f2.— p. jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f0.06. — ORTT, Brieven over gezondheid, franco per post f0.12. — DR. ANNA KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f0.80. — Vegetarisme een economische noodzakelijkheid, franco per post f0.94. —

KOOKBOEKEN franco per post f0.17 en f0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft afdoende waarborgen.